MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1926 M. BALANDŽIO MĖN. Nr. 4

TURINYS

1. *Neris.* Pavasarį (eilėraštis) 193
2. *A. J.* Auksas ir Sidabras (stud. dain. vert.) . . 194
3. *A. J.* Viskas arba nieko „ „ „ „ „ 194
4. *Juozas Kriaušė.* Lelijos sapnas (novelė) . . . 195
5. *St. Salkauskis.* Skautai ir pasaulėžiūra . . . 211
6. *O. K.* Koks turėtų būti eucharistininkas . . . 221
7. *J. Grinius.* Lazdynų pelėda 222
8. *A. Petrauskaitė.* Muzikas R. Wagneris ir jo „Lohengrin“ 226
9. *J. B.* Plaukiojimo sportas 231
10. A. *Tylenis.* Naujasis Pasaulis 233
11. Nauji svarbūs veiksniai mūsų krašto religinei pažangai 238
12. *J. Dobrovolskis.* Pradedant statyti At-kų Namus . 240
13. *J-ė.* A. a. Petrutė Tulabaitė 243
14. *A. K.* A. a. Petronėlė Pečkaitytė 244
15. *Narimantas.* Misijonorius 245
16. *Jonukas.* Ateitininkai ir skautai 247
17. Ateitininkų gyvenimo kronika 248
18. Mūsų veikimas 251
19. Klausimai — atsakymai 252
20. Knyga ir menas 254

Aukos.

Prof. Dr. M. Reinys. L. K. M. Ateitininkų reikalams paaukojo 200 lit.

Prof. Dr. Pr. Kuraitis įvairių at-kų kursų išlaidoms padengti paaukojo 250 lit.

Nepamiršta ir kuopos. Kovo m. 25 d. gauta iš Utenos kuopos Mergaičių kuopelės 30 lit. C. Valdybos reikalams. Visiems aukojantiems širdingai dėkojame *C. Valdyba.*

Aukos „Ateičiai“.

Kun. Vl. Butvila — 8 lit; Šiaulių mergaičių ateitininkių kuopelė — 40 lit.

Už aukas dėkoja *Administracija.*

ATEITIS

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1926 m. Balandžio mėn. Nr. 4

Neris

Pavasarį

Kai jūra lingavo, pavasario vėjas
Žibuoklėmis dvelkė plačiaisiais laukais,
Dienelės svaigino saulėtais žvelgimais,
O nemigos naktys gėlėtais sapnais.

Tik tau aš dainuoju, tik tau aš meldžiuosi —
Vidunakčio šmėklos manęs nesupras.
Kai tu, lyg plaštakė gėles išbučiuosi,
Aš kursiu tau meilės ir džiaugsmo dainas.

Ar švisim žaibais, ar liūdėsim prie kapo, —
Ir dainos ir ašaros bus mums kartu... —
Sudievu, pavasariu žydinti žeme! —
Į baltas viršūnes žvaigždėtu ratu!

Kasdieną man saulė ir ilgesio dainos,
Kasdieną renku tau laukinių žiedų;
Dangus ir jaunatve kvėpuojanti jūra...
Tik tavęs, tik tavęs tenai nerandu...

Auksas ir sidabras[1])

[Studentų daina. Iš G. A. Lartzingo].

Auksas ir sidabras man
Niekad nepabiuro,
Jų galėčiau suvartot
Kad ir visą jūrą.
Ir nevien tik pinigais, —
Aš mielai gėriuosi
Ir mėnulio sidabru
Ir auksu danguose.

Bet skaistesnis auksas žib'
Mylimos galvelėj,
Sušukuotuos' jos plaukuos'
Dailioje kaselėj.
Ei, brangioji, leiski man
Jais pasigėrėti,
Koliai tyru sidabru
Ims vėliau švytėti.

Va kokiu auksingumu
Vyno žer' stiklinės
Ir kaip skamba mūs draugų
Dainos sidabrinės
Buvo aukso mūs' laikai,
Juos visad minėsiu
Net ir kai sidabrinius
Plaukus beturėsiu...

A. J.

Viskas arba nieko[2])

(Stud. daina. Iš K. Geisslerio).

Bet ką man dovanodams,
Patenkint negali,
Mana širdis nerimsta,
Jei kitą bemyli.

Man viską duot ir būti
Man viskas privalai;
Be to man teks gyventi
Vienystėj amžinai.

Ar laimė ar nelaimė
Mane čia bepasieks,
Norėčiau tavo būti
Aš viskas, arba nieks...

A. J.

---

[1]) Imta iš „Deutsche Lieder" — Klavierausgabe des deutschen Kommersbuches besorgt von Dr. K. Reisert, 726 Vaterlands, Studenten und Volkslieder, 6-te Aufl. Freiburg im Br. Herder.

[2]) Ši daina nefigūruoja „Kommersbuche", bet yra išleista atskirai.

Juozas Kriaušė

Lelijos sapnas

(Novelė)

I.

Panelė Pajauta baigė savo tualėtą, atsisėdo į sofą, pasirėmė ir užsimąstė. Žino, kad tetos, mažiausia, dar pusę valandos teks laukti. Šiandien teta norėjo, kad ji apsirėdytų sulig jos skoniu, ar pagaliau, bent gerai pasipuoštų. Tačiau panelė Pajauta nepaklausė. Tyčiomis pasirėdė visai paprastai: paėmė pilką augalų fasono suknelę, vieną kitą smulkmeną pritaikė prie savo asmeninio savotiškumo ir baigta. Tačiau ji pasitikėjo savo skoniu ir žinojo, kad apsirėdžiusi gražiai. Pagaliau juk ne į balių...

Pasitaisė, parėmė galvą ranka. Taip nuobodžios mintys jos galvą vargina, taip pilki lūkuriavimai... Visa, kas prieš akis, visa, kas turėtų šypsotis laime ir vilioti — tik šešėlis ir tas šešėlis iš miglų, iš tamsių rūkų. Kai tik ją sužiedavo su majoru Šerkšniu, pakrypo jos sielos keliai visai į kitą pusę. Ant visų saulėtųjų džiaugsmų ir vilčių užkrito kažkoki rūkai, tamsuma... Kartais iškildavo kažkokia neaiški baimė, kurios ji pati nesuprato, o tik jautė, kad jos sielą be galo slėgia ir kankina...

Ir, kada už dviejų savaičių po sužadėtuvių paprašė tetos, kad jodvi apleistų sostinę ir kuriam laikui išvažiuotų į dvarą, teta labai nustebo. Bet Pajauta nenusileido, nusibodęs jai toks gyvenimas: amžinai tie patys baliai, tokie pat koncertai, tie patys nuobodūs veidai, jų tuščios kalbos, nuvalkioti komplimentai. Įkirėjo tie žmonės, kurių vienos dienos gyvenimą padauginę iš 365, gausime visų metų gyvenimą, panašiai, ir viso amžiaus. Sakėsi begalo pasiilgusi Ventos krantų, Ventos pavasario, su jos lankose žydinčiais purienais. Tik ten ji nurimsianti, prasiblaivysianti. Pagaliau teta sutiko ir jos išvažiavo.

Nepagyveno nė poros mėnesių, ir vėl sostinėje. Kai pamano, kad vėl ji čia turės susitikti visus tuos nepakenčiamus žmones, jiems būti maloni, jiems šypsotis, dar labiau dvasioj patamsėja.

Ne, jinai neturėjo dar grįžti. Jokiu būdu nebūtų grįžusi, nebūtų paklausiusi nė pono Anupro kvietimų, jei ne tetos užsispyrimas. Tiesa, jinai mėgdavo atsilankyti sporto olimpiadose, tačiau šį kartą atvažiavo vien tetos priversta. Keletą kartų ponas Anupras rašė, kad šių metų Joninėse būsianti didžiausia Lietuvoj sporto šventė, sakėsi, įeinąs į komitetą šventei rengti, ir kvietė atsilankyti ją su teta. Ir, laikraščius vartydama, užtikdavo, kad olimpiadai rengti komiteto pirmininkas majoras Anupras Šerkšnys. Tačiau, nebent tetai tas imponuodavo.

Tiesa, jis vakar stotyje, jas sutikęs, buvo nepaprastai nusiteikęs, sakėsi labai laukęs, labai pasilgęs. Daug kalbėjo, juokavo. Paskui vėl buvo atlankęs jas namuose. Atrodė kažkaip rimčiau, veidas saulės nudegtas labai derinosi prie juodų garbinių. Jo erelio nosis, atrodžiusi jai pirma per didelė, sukumpusi ir negraži, dabar pasirodė, kad jo stambiai figūrai kitokia ir netiktų. Be to, dar ji teikė tarsi romėniškos išvaizdos.

— Jutyte, mano vaikeli, ar jau apsirėdei? Jau laikas važiuoti — pertraukė jos mintis įėjusi teta.

Panelė Pajauta, pakilusi nuo sofos, patikrino prieš veidrodį tualetą ir atsakiusi į keletą tetos priekaištų del jos skonio, pirmoji nusiskubino į automobilį.

Saulė jau ritosi paskutinį ketvirtį dangaus ir diena jau kvėpavo lengvais, vasaros prievakario atdūsiais. Tiesus, gluosniais apsodintas, kelias ėjo per plačią lygumą, kurios žalumos prievakario saulės spinduliuose dažėsi rausvai balta spalva ir žaidė su ištįsusiais gluosnių šešėliais. Lėnai pūtė minkštas vėjelis. Buvo jauku ir lengva.

Išvažiavus iš miesto ir Pajautos sieloje pasidarė giedriau. Dabar ji visai nesigaili, kad sutiko važiuoti. Ne tik, kad nesigaili, bet dar kažkas vilioja, kažkokie nujautimai iš sielos gelmių iškyla, užlieja krūtinę, suvirpina širdį...

„Ak, juk gal ir jis tenai bus... Jis, Sigytas... taip norėtųs dabar jis pamatyti...— Pasirėmė ir paskendo mintyse.

— Jutyte, mano vaikeli, ko tu taip nusiminusi? Jei su žmonėmis tokia būsi, tai bus labai nepadoru. — Prisiminė teta auklėtojos pareigą.

Pajauta tylėjo. Ji tetos Klaros labai nemėgo ir kažkaip gaivalingai neapkentė. Gal del to, kad jos motina, mirdama, paliko ją tetos Klaros globai ir pasakė, kad suėjus 21 metams ją sužieduotų su ponu Anupru. Ji jautė, kad teta Klara ne vien jos motinos valią pildydama tai atliko, bet pati, neištekėjusi, ir nepatyrusi meilės nė norėti nenorėjo suprasti mergaitės širdies. Gal del to, kad teta Klara, kaip auklėtoja ir globėja stengdavosi išmokinti ją gyvenimo „išminties“. Visados jai kalbėdavo, kad gyvenimą valdąs tik auksas ir jėga, reikią nusileisti didesniems, reikią didžiuotis tik turtais ir aukšta kilme. Aiškindavo, kad ieškojimas žmonėse kažko aukšto, prakilnaus — tik tuščiagalvių prasimanymas. Idealizmas — tik jaunų galvų romantiškumas. Saulėtas gyvenimas — tik tokioms jaunoms mergaitėms, kaip jinai, kurios, be gimnazijos ir konservatorijos, nieko kito nėra mačiusios. Skaudžiau jai būdavo, kada sakydavo, meilė esanti kenksminga jėga, kuri apakina jaunus žmones, aptemdo protą ir dažnai pražudo juos visam gyvenimui. Tai nuodai, kurie juoba kenksmingesni, kad saldūs.

Tokiomis valandomis Pajauta jausdavo aplink save didžiausį chaosą. Jausdavo, kad gyvenimą valdo saulėtas grožis ir meilė ir

rodydavosi vėl, kad gyvenimas — sunkus akmuo, kuris kiekvienam gimstančiam užritamas ant krūtinės. Būdavo momentų, kad netikėdavo nei vienam nei kitam. Tada būdavo sunkiau. Gaivalingai trokšdavo išsinarplioti iš to tamsaus chaoso, pralaužti tą juodą kiautą ir išvysti nors vieną spindulį tos šviesos, be kurios jos siela, lyg drugelis, be saulės spindulių, krenta ir žūna žemės drėgmėje.

Kartais, iš gilumos išsiveržda vo balsas: pamylėti tą rūstų žemės veidą, tą nuodėme pasruvusį gyvenimą ir tą skaudžiąją savo sielos dalį... Ji jautė, kad šitoj meilės kovoj yra giliausias grožis. Buvo patyrusi, kad pamiltas skausmas pasidaro dvigubai skaudesnis, tačiau tampa brangiausiu iš visų žemės brangenybių...

Automobilis pasuko į plačią lygumą. Smėliuotu keliu, einančiu pamiškiu, apvažiavo aplink didelę aikštę ir sustojo prie, išpuoštų žalumynais ir vėliavomis, vartų.

Žmonių margavo pilna aikštė. Muzika grojo. Programa jau buvo prasidėjusi. Pajauta ir teta vos surado savo vietas. Teta nepatenkintai murmėjo, kad per daug demokratiška esą pačioms ieškotis vietų. Paskui, apmetusi akimis aikštę ir pamačiusi, kaip ji iškilmingai įrengta ir gražiai išpuošta, paskyrė tai pono Anupro nuopelnams ir su pasididžiavimu nusišipsojo.

Pajauta nematė nė išpuošimų, nepastebėjo nė koks programos numeris eina, tik akys neramiai klaidžiojo, o siela kažko laukė...

*

Beveik jau baigėsi programa, kada majoras atėjo pas jas.

— Ar atleis man mano ponios, kad aš taip nemandagus. Nepasirūpinau jų priimti ir atlankau tik tada, kada galima jau laukti iš nuobodumo mirusių, arba iš pykčio išdūmusių namo. — Sveikindamasis neva juokavo, neva atsiprašinėjo.

Nedaug tetai ir betrūko. Senai jau būtų išdūmusi jei nebūtų bijojusi manęs vienos palikti ir nebūtų norėjusi pamatyti, kuris iš jojikų laimės — kaž kodel geram ūpe ir Pajauta.

— Ech, tu vaikuti! — patenkinta teta sudraudė Pajautą. — Bet, ponai Anuprai, iš tamstos puikiausias jojikas visoj Lietuvoj. Aš iš karto nusprendžiau, kad būtinai tamsta pirmą premiją laimėsi — pasigėrėdama majoru kalba teta.

— Labai dėkoju — paprastu mandagumu atsako majoras.— Aš iš karto visai nemaniau dalyvauti... bet kitų paragintas... ir pagaliau savo širmiui norėjau leisti „pasirodyti“... Bet užteks apie tai. Geriau pasakykite koksai bendras įspūdis — nesąmoningai pakreipė kiton pusėn kalbą. — Arba geriausiai bus, jei mes nueisime į bufetą. Čia ant vėjo pagairos...

Tetai jau buvo įkirėję sėdėti ir žiūrėti į sportą, kurio ji nemėgo, tad maloniai sutiko.

Didelė bufeto salė pilna žmonių. Vos surado laisvą vietą. Visų žvilgsniai užkliūdavo jų pusėn ir teta suko galvą, kuris čia

kaltininkas: ar Pajautos gražumas, ar ponas Anupras kaip svarbiausias, jos manymu, šioj iškilmėj asmuo.

Pajauta jautėsi, visai rami. Visa, kas jos dvasioje kovojo ir grūmėsi, tartum nugrimzdo kažkur giliai ir nurimo. Ir majoras kaž kaip labiau pradeda jai patikti. Juk jis, ištikrųjų šaunus vyras. Štai ir šiandien vainikuojamas laimėtojo vainiku. Jai del to kažkaip smagu, gera... Prisiminė, kaip teta sakydavo — ištekėjusi už jo visai būsianti laiminga, jo karjera nepaprastai kylanti.

Pažvelgė į jį, akys netikėtai susitiko, širdis nukaito, lyg kokia baimė, lyg nujautimas perbėgo per kūną, skruostai suvirpėjo ir paraudo.

— Ar ponas Anupras mėgsti muziką, pavyzdžiui smuiką — nejuto, kaip paklausė. Jai nesmagu. Juk visai ne tai norėjo paklausti, o gal nieko nenorėjo...

— Gerą muziką manau, kad kiekvienas mėgsta... Bet kodel dabar klausi apie tai? — nustebęs paklausė majoras.

— Ot, taip sau — nežino ką sakyti.

Tuo tarpu, prie netolimo stalo sėdįs ponas nusilenkė jai. Ji pažino... Širdis ėmė smarkiai plakti... gal ir veidai nuraudo; nenori, kad pastebėtų.

Sėdįs ponas buvo smuikininkas Sigytas Galaunė, kuris nuo jaunų dienų pažįstamas ir su majoru Šerkšniu ir su teta Klara.

Nesivaržydamas priėjo. Pasisveikino. Jautė kaip jos ranka suvirpėjo. Teta prašė poną Sigytą pasilikti jų kompanijoj. Jis sutiko. Kalba užsimezgė apie dienos įspūdžius. Daugiausia kalba teta Klara. Pajauta džiaugiasi, kad šiuo kart yra teta ir ji gali patylėti. Tačiau tas tylėjimas slopino ją. Juk jis iš paprasto mandagumo turi pasiteirauti apie ją ir įtraukti į kalbą. Tačiau kaž kodel tai nedaro, gal būt ir gerai...

Bet, kas tai tetai atėjo į galvą: užsimanė važiuoti namo ir ją palikti su jos sužadėtiniu. Jai nesmagu, ji taip nepratusi. Tačiau priešintis nedrįso, ir gal būt, buvo nepatogu pradėti ginčas.

Majoras pasisiūlė palydėti tetą į automobilį.

Jie liko vieni du. Ji ir Sigytas. Nejauki tyla. Sigytas jaučia, kad turi pradėti kalbą.

— Girdėjau, panelė Pajauta šią vasarą praleidžianti dvare? — paklausė, norėdamas nutraukti tylą.

— Taip, iki šiol gyvenau tenai, ir tik vakar atvykau į sostinę. — Jaučia, kad jos balsas paėmė netikusią intonaciją.

Ir vėl tyla.

Jai nepatogu, nes nežino, ar Sigytui žinoma, ar ne, kad ji sužadėta. Turėjo dasiprotėti. Jei nežino, tai jam nesuprantama, kodel ją teta paliko vieną. Jaučia, kad turi paaiškinti.

— Po sužadėtuvių išvažiavau į dvarą ir tenai praleidau visą laiką — suprato, kad netikusiai pasakė ir paraudo.

— Panelė Pajauta susižadėjusi?! Leiskite pasveikinti — Sigytas karštai prispaudė prie lūpų jos ištiestą ranką.

Jos širdyje nukaito... Sigytas antrą kartą jai ranką bučiuoja Pirmą kartą jai dar buvo tik 16 metų ir dabar. Abu momentai buvo lygiai svarbūs ir abu kart ji tokį pat jausmą patyrė.

Pakėlė galvą. Jis jau sėdėjo. Pažvelgė į akis: aiškiai išskaitė tokią pat gilią ir tyrą meilę kaip ir tada...

Sugrįžo majoras. Sigytas pasiskubino pasveikinti susižadėjusį draugą.

Pradėjo temti. Pajauta pasiūlė visiems trims drauge važiuoti namo. Majoras nesutiko ir aiškino, kad sutemus, prie iliuminacijų ir rakietų šviesos, būsią atliekami įdomiausi programos numeriai. Tačiau Pajautos tas nė kiek neįdomavo. Ji pasisakė, nemėgstanti vakare būti tenai, kur didelė žmonių kamšatis.

Staiga atėjo jai į galvą nepaprasta mintis ir linksmaus ūpo pagauta pradėjo:

— Žinote ką, ponai, nueikime visi trys giliai į mišką ir tarp didelių eglių sukurkime didelį didelį laužą, kad liepsna kiltų virš eglių viršūnių. O tai bus gražu. Gimnazijos laikais buvau skautė ir iškilose labai mėgdavau tokius laužus.

Sumanymas visiems labai patiko ir ponas Sigytas pasisakė mėgstąs degančius laužus, tačiau atsiprašė, negalįs ilgiau su jais pasilikti ir, padėkojęs už malonią draugiją ir kvietimus pasišalino.

Liko vieni du. Ji ir majoras Šerkšnys.

*

Tarp aukštų ir tankių eglių mažytė aikštelė. Laužas dega piškėdamas, nudažydamas aikštelę ir aplink stovinčius medžius mėlynai vaiskia spalva. Aplinkui miško tankmynė, nuo laužo šviesos, darosi gūdi ir slėpininga... Dangus tamsus, lyg jūros gelmė, nepermatomas. Aplink laužą sutrinta žolė kvepia žalumu.

Pajauta sėdi ant patiesalo, ranka galvą parėmusi ir ilgai žiūri į degantį laužą. Laužo liepsna veržiasi pirmyn ir blaškosi iš pašėlimo.

Jos sieloje nyku ir slopu. Rodos, jau amžinai atsiskyrė su saulėtuoju gyvenimu ir su laime. Paskutinės vilties aidai dar kaž kur toli plauko klajoja, tačiau vis tolsta ir silpnėja...

Širdį kaž kas lyg replėmis spaudžia taip skaudžiai... Krūtinė giliai kilnojasi... Norisi prikristi prie drėgnos žemės ir... pravirkti...

Atitraukė nuo laužo akis, galva svaigsta... akyse mirga... aplinkui raudoni šešėliai plauko... Ten toli gilumoje kaž kas slėpininga... ten gyvena miškų karalius... o gal plėšrūs žvėrys... Kad atbėgtų pikti žvėrys ir ją sudraskytų... Ilgai žiūri į tamsią tankumą...

...Štai išlindo iš tankynės vilkas, alkanas, baisus... akys žiba ir tiesiai į ją įsmeigtos...

...Akyse raibsta... galva svaigsta...

Perbraukė ranka akis, nupurtė ją šiurpulys... Pražuvo vilkas... Aplinkui tamsu... laužas jau lėčiau dega... Tik majoro akys į ją įsmeigtos...

Majoras žiūri ir gėrisi jos veidu. Veidas begaliniai išbalęs. Laužo šviesos spinduliai krenta ant jos plaukų, ant veido, ant krūtinės. Laužui gęstant, tamsesni šešėliai pinas, klajoja jos veido linijose, paliečia gražiai išlenktas lūpas, užkliudo sunkias akių blakstiena s... Tai laužui visai prigęsus jos veidas, tarp tamsių ir gausių plaukų, darosi lyg vandens lelija, kurioje ilsisi susikaupęs neišsemiamas grožis ir... nežmoniškai svaigina.

Majoro dvasioje gaivalingas geismas veržiasi, degina širdį, alpina krūtinę, užlieja visą kūną...

Jaučia, kaip išlengva svyra jo galva... jos plaukai jau arti, arti... jos kakta... blakstienos... jos drėgnos liūpos. Nustojo kvapo, išdžiūvo gerklėje, pritrūko krūtinėje oro ir pasviro prie jos...

Jos lūpos pajuto degančias jo lūpas...

...užbaigė gęsti paskutinė laužo liepsna.

II.

Rymo Pajauta prie lango, akys kaž kur klaidžioja. Priešais plati aikštė, toliau tankus sodas... Sielą kaž kokios karčios nuosėdos graužia... Mintis palaužta, jausmai pritrenkti, nutirpę...

Kad kur išėjus... gal kur išvažiavus, toli nuo visko, nuo žmonių, nuo savo atsiminimų, net nuo savęs pačios.

Pakilo. Neramiai perėjo per kambarį, lyg kažką nutarusi veikti, stengiasi susivokti. Paėmė paveikslų albumą. Atvertė. Ant antro puslapio jinai, ant trečio jo atvaizdas. Atsimena seniau jo atvaizdą buvo padėjusi šalia savojo, bet pastebėjo, kad perkėlus ant gretimojo puslapio bus geriau. Dabar suvertus albumą jo veidas prisispaudžia prie josios veido.

Čia jinai dar su gimnazistės suknele. Jaunutė, dar visai jaunutė, kaip tik tokia pat, kokia buvo per aną koncertą. O taip, tą koncertą puikiausiai atsimena. Turbūt niekumet neužmirš jo nė mažiausios smulkmenos. Malonu jis prisiminti. Ne, nereikia prisiminti, reikia tik nemąstyti apie kitą dalyką, ir anos dienos įspūdžiai ir pergyvenimai patys pradeda plaukti per jos sąmonę. Ji mėgsta tokias prisiminimo valandas, o tie prisiminimai lyg kokia srovė neša, supa, liuliuoja, gera tai srovei visai atsiduoti, be jokių iš savo pusės pastangų plaukti, skęsti. Tada šiltu alpesiu krūtinę užlieja, sieloje lieka taip šviesu, giedra...

O taip, tada dar gyva tebebuvo ir jos motutė. Ji rengė savo dvare labdaringą koncertą ir nutarė pakviesti pasmuikuoti Sigytą. Jis tada dar tebelankė konservatoriją, niekam nekoncertavo ir griežtai atsisakė. Ji tikėjos, kad del jos neatsisakys. Paprašė motutės, kad leistų jai nuo savęs pakviesti. Ponas Sigytas paklausė ir atvažiavo. Tačiau sakėsi, vien tik jai galįs pasmuikuoti ir nedaugiau, kaip vieną dalyką, kurį del jos sukūręs, ir pavadinęs „Lelijos sapnas“.

Ji pažiūrėjo su giliu dėkingumu jam į akis.

Tačiau ji norėjo, kad ir kiti girdėtų. Be to Sigytas labai gražus — norėjo kad visi tai matytų.

Ponas Sigytas sutiko.

— — — — — — — — — — — — — —

Koncerto dieną ji pasakė motutei nebesirėdysianti gimnazistės suknele, be galo esą neįdomu ir jai jau nusibodę. Pagaliau, juk jai jau šešiolika metų... Motutė nesutiko ir aiškino, kad tų metų mergaitei yra sunkiau gražiai pasipuošti: jai netinką nei mažos mergytės, nei užaugusios panelės papuošalai. Aprėdė ją nauja gimnazistės suknele ir prisegė prie kasų juodo šilko kaspiną.

Užvertė Pajauta albumą, parėmė galvą.

— Kaip visa naivu, kaip vaikiška... tačiau visa taip miela, taip nekalta...

Jai ypač malonu atsiminti, kada pasibaigus koncertui, motutė padavė jai nunešti Sigytui gėlių puokštę. Jos širdis taip smarkiai plakė, džiaugsmas ir nedrąsa sieloje pynės...

Priėjo. Sigytas stovėjo liūdnas ir susimąstęs. Padavė. Nieko nesakė. Norėjo pažvelgti jam į akis, bet jautė, kad jos veide virpėjo susijaudinimas, ir nedrįso... Sigytas paėmė jos rankutę, prispaudė prie lūpų ir karštai, karštai pabučiavo švelnučius jos pirštelius.

Sielą užliejo nesuprantamas jausmas... nusigando ir... nieko nesakiusi pabėgo...

Sigytas tą pat vakarą turėjo išvažiuoti. Atėjo pas ją į kambarį atsisveikinti. Ji taip nenori, kad išvažiuotų. Sigytas paims jos rankutę tars: sudiev... ir ji liks viena. Širdį suspaudė, akyse pasruvo ašaros ir nejuto, kaip prisiglaudė prie jo krūtinės. Jis apkabino, prispaudė prie krūtinės ir, praskleidęs uždrykusius jos plaukus, pabučiavo jos lūpas.

Sigytas išvažiavo. Ji liko viena. Užsidarė savo kambary, užsikniaubė ant stalo ir pravirko.

— — — — — — — — — — — — — —

Pakėlė galvą. Ji nuo minčių apsunkusi. Maloniausi jos prisiminimai šiandieną pridengti kaž kokiu antspalviu, skaudina širdį...

Atsistojo. Pasivertė poperiuose. Atrado laišką. Tai vienintelis laiškas, kurį jai parašė Sigytas. Tada ji ką tik buvo įstojusi į konservatoriją.

Atskleidė. Smulkiu rankraščiu, vidury plyno poperio lapo užrašyti vos keli sakiniai:

„Su didžiu džiaugsmu sveikinu Tamstą įstojusią į konservatoriją.

Tamstos siela tiktai grožiu ir meile teprivalo gyventi. Meilė parodo kelią į žmogaus širdį, į ją įžengia grožis ir palaimina žemę muzikos garsuose.

Meilė panaši į religiją, — ir, mylėdama siela, negali likti viena: ji turi paskęsti kitoje sieloje.

Sigytas.“

Žodžių prasmės nesiėmė suprasti, o tik jautė, kad jos sielos keliai tuose Sigyto žodžiuose. Ir jos siela visados ten veržėsi...

Greitai atsikėlė, priėjo prie rašomojo stalo, suradusi plunksną ir poperio parašė laišką.

Taip, Sigytas turi ateiti ir dar kartą, o gal ir paskutinį, pasmuikuoti jai „Lelijos sapną".

*

Smuikininkas Sigytas Galaunė gyveno „Topilių kalne".

Po jo namo langais žaliavo alyvų krūmai ir tęsėsi jovarų eilės. Apačioje, rūkuose skendo miestas.

Galaunė per dienų dienas sėdėdavo savo kambary, smuikuodavo arba, praskleidęs sunkias, šilkines langų užuolaidas žiūrėdavo į niūksantį apačioje miestą. Patsai retai kada nusileisdavo ten. Nemėgo jokių žinių iš miesto gyvenimo, neskaitė jokių laikraščių, retai eidavo į svečius ir niekad neturėdavo pas save svečių. Jo kambaryje buvo tik keletas storų knygų, kurias jis po keletą kartų skaitydavo. Ant sienos kabojo didelis kryžiaus paveikslas juodojo medžio rėmuose ir su tamsaus sidabro mirties emblema apačioje.

Kas vakaras eidavo į „Topilių kalno" viršūnę. Palydėdavo gęstančią saulę ir, paskutiniam saulėleidžio atspindžiui nykstant, sudėdavo Meilei ir Didžiajam Grožiui maldą.

...Kada tarnas įnešė laišką, Sigytas kaž ką rašė į gaidų sąsiuvinio lapus.. Perskaitė. Padėjo laišką ir perėjo per kambarį. Smuikas gulėjo ant stalo; sustojo, ir ilgai į jį, nuleidęs galvą, žiūrėjo. Atsimena, kad prieš penkis metus tuo pačiu smuiku koncertavo Gintilų dvare. Tai vienintelį kartą koncertavo savo gyvenime. Tačiau ne publikai koncertavo: jam jos nebuvo, o tik gražiom akim mergaitei, kurią žmonės Pajautos vardu vadina.

Štai šiandien vėl tuo pačiu smuiku, tai pačiai mergaitei, antrą kartą turės koncertuoti.

Pažiūrėjo į laikrodį. Užsivilko, paėmė smuiką ir išėjo.

— — — — — — — — — — — — — — —

Padavė kortelę. Tarnaitė pasakė, kad laukia. Nusirengė. Įėjo. Ji susisupusi į balto šilko skepetą rymojo prie mažo stalelio stovinčio šalia plačialapės filiodendros.

Pamačiusi pakilo.

Ak, aš tamstos taip laukiau. — Jos balsas nutrūkstamai skambėjo širdingumu.

Sigytas pažiūrėjo į jos veidą. Jis be galo išbalęs. Liūdesys ir pailsimas užpildęs jo linijas. O skausmo palenktos lūpos virpėjo mažu susijaudinimu.

— Panašiems kvietimams neatsisakoma. Širdies žodžiai ištarti gražios moteriškės lūpomis yra galingesni už valdovų įsakymus.

— O visgi dar turėjo sutikti pasipriešinimą ir jį nugalėti? — paklausė Pajauta su moteriškai tyrinėjančiu draugiškumu. —

Ponas Sigytai, nors tamsta pas mane retas svečias, tačiau laukiamas ir aš noriu, kad tamsta mestum tą oficialumą ir rimtį, ir nusileistum iš tų proto aukštybių. — Pasisvėrė į sofą ir parodė vietą Sigytui.

— Rimtį? Proto aukštybes? — Nusijuokė staiga pagautas Sigytas. — Aš, kaip tik priešingai: garbinu beprotystes.

— Beprotystes? Puiku! — Kiek nustebo nesitikėjusi iš Sigyto panašaus juokavimo tono.

Pajautos nustebimas jam kėlė noro ir toliau žaisti.

— Kiekviena beprotystė yra graži... na tik, žinoma, išskiriant beprotystę, kurią vadiname kvailumu.

— Sofistas, arba įsimylėjęs; ne daugiau; o jų logikos lygios — įgavo ir Pajauta noro juokauti.

— Sofizmas ne madoj, o įsimylėti... nežinau, tik vieną žinau, kad tam dalykui mano širdis kiaura ir kas tik į ją įkrenta, tas ir iškrenta.

Nusijuokė Pajauta iš kiauros širdies ir paklausė:

— Ar tiesa, kad velnias nuodėmes rašo ant jaučio odos, arba ant menininko širdies.

Sigytas panoro atsikirsti:

— Nežinau. Tik vieną žinau, kad silpnybė yra nuodėmės sėkla. O moteris yra silpnybė.

Pajauta nė kiek neužsigavo ir staiga sugriebė tinkamą žodelį:

— O vis delto tai sėklai dirva yra vyro širdis.

— Sutinku — tarė Sigytas. — Ir tikrai, jei vyro geruosius darbus, kuriems priežastimi buvo moteris sudėsime ant vienos svarstyklių lėkštės, o tos pat priežasties bloguosius ant kitos, tai lėkštė su geraisiais darbais pakils iki pat viršaus, o su blogaisiais nusileis iki žemės.

— Tačiau vis delto vyrai nuodėmės įrankiai ir jos platintojai.

— Na taip, — pritaria Sigytas, — nes moterys dar tebenešioja pirmųjų tėvų nuodėmės žymę.

Pajautai nebetinka toksai juokavimo tonas.

— Reikia labai didelės logikos, kad belogiškumu nugalėtum logiką. Juk tiesa? — nori užbaigti nuodėmės tėmą.

— Moteriškė, kaip ir poezija, meluodama pasako tiesą, o tiesą sakydama pameluoja. — Vis dar žaidžia Sigytas.

— Labai neįdomi kalba, kur reikia daug sakyti, o maža tėra klausyti. Geriau kalbėkime apie ką kitą.

— Gerai. Panelė Pajauta pasakys apie ką—sutinka Sigytas.

— Pavyzdžiui apie ką nors paprasta ir linksma.

— Sutinku — tarė Sigytas. — Džiaugsmo pasaulis nežino rimties ir saulėtiems veidams netinka gyvenimo problemos.

— Nesuprantamai skamba man jūsų žodžiai, tačiau aš labai norėčiau, kad visų veidai būtų saulėti ir džiaugsmas apsigyventų kiekvieno širdyje.

Pajauta užsimąstė. Tylėjo ir Sigytas. Kalba, nukrypusi į netikrą vagą, turi grįžti, ir išpūstas linksmumas visada slepia gilų liūdesį.

Tačiau Pajautai sunku, nors ir norėtų, kalbėti apie tai kas sieloje darosi. Pagaliau sunku tai ir suvaikyti: viskas išsižarstę, išgriuvę, suvelta... O ant tų griuvesių kaž kokie klausimai vienas paskui kitą kyla, vienas kitą sugriauna...

— Ponas Sigytai, ar tamsta manai, kad visi saulėti veidai reiškia sielos džiaugsmą? -- paklausė Pajauta norėdama iškelti naują mintį. Sigytas kažką mąstė.

— Aš manau, kad yra žmonių nešančių sunkią savo sielos dalį, nors kartais ir atrodytų linksmais — plėtė toliau savo klausimus.

— Gal būt... žmogaus dvasią sunku suimti į griežtą kokią nors formulę — atsakė Sigytas neperėjęs dar iš vienos nuotaikos į kitą.

— Juk amžinas blaškymasis tarp džiaugsmo ir nusiminimo negali būti. Juk turi žmogus susivokti kokioje nors išeityje — nesusilaiko Pajauta nuo sunkių minčių.

— Tikrai didelė filosofė panelė Pajauta. Aš nemaniau . . . Tur būt, noras kalbėti ką nors linksma ir paprasta buvo netikras.

— Tuo labiau tikras, nes jis neapsiriboja vien noru — greitai paaiškino Pajauta.

— Bravo! Apie džiaugsmą, kaip ir apie meilę, nereikia kalbėti: juo reikia gyventi. Jausmas, sieloje susikristalizavęs, be žodžių pasisako.

— Ponas Sigytai, juk žmonės labai dažnai kalba ne tai, ką turėtų kalbėti, ne tai, ką siela jaučia.

— O del to, kad žmonės savo viduje daugiausiai tik skausmą ir nusiminimą teturi. -- Tai taręs Sigytas atviru žvilgsniu pažiūrėjo į Pajautą. Jos sieloje sukuždėjo šešėliai.

— Ponas Sigytai, juk yra sielų, kurios palaužtos skaudaus skaudaus gyvenimo likimo. — Ir jos balse suvirpėjo nusiskundimas.

— Taip žmogus daug kuo pririštas prie žemės ir perdaug apkaltas jos kevalu, iš čia kyla jo visa tragedija.

Sigytas jaučia, kad Pajautos sieloje verda gaivalinga kova.

— Taip, panele Pajauta, tik vienas tėra žmogaus išganymas — grožis, ir ta kova už žmogaus išsivadavimą yra ne kas kita, kaip tik didelė grožio meilė.

Pajauta pakėlė akis.

— Sakai didelė grožio meilė? Bet kodel tai meilei gyvenimas laužo sparnus, kodel mes jau gimdami esam paskirti tai purvinai žemei, o ne tai grožio meilei, kodel mes kovojam, kovojam ir pagaliau, nuilsę, krentam prie žemės.

Ji su visu atvirumu padėjo savo ranką ant jo rankos.

— Ponas Sigytai, žemėje nėra nei grožio, nei meilės... tikrai, ponas Šigytai, aš jau įsitikinau...

Ir jos galva pasviro.

Sigytas paėmė jos ranką.

— Panele Pajauta, aš suprantu tamstą, aš jaučiu tamstos sielos gyvybę, aš žinau, kad tamstą tik grožis gali išganyti. Panelė Pajauta, yra grožis ir žemėje, tik tamsta atskleisk savo sielą ir atsiduok jam. Jis žėri spalvų gausybėm ir skamba švelniausia muzika.

Grožis tenai, kur smuiko ir arfos garsuose dangaus žvaigždės bučiuoja balkšvus žemės lelijų žiedus. Grožis tenai, kur spinduliuotoje padangėje narsto baltaplunksnės gulbės ir dažo savo ilgus sparnus skaidrioje dangaus mėlynėje. Tenai — kur didelės raudonos aguonos saulės spindulių bangose supa lengvučius drugelius. Tenai—kur, sumigus pasauliui, vidurnakčio žvaigždės skęsta į tamsias jūrų gelmes ir kuria užburtus pasaulius. Grožis — kur prigęsus saulėleidžiams, gelsvakasė laukia ilgesio ir svajonių sukurto karalaičio, skina rasotus rožių žiedus ir glaudžia prie jų savo karštas lūpas...—

Sigytas vis kalba ir taip širdingai, taip giliai žiūri jai į akis... Jo akyse tylus susijaudinimas, ramus laimės pajautimas... Jos dvasia giedrėja, miglos sklaidosi, slenka... sielą apsupa kažkas taip lengvas raminantis... nejaučia, kad jo ranka padėta ant jos rankos ir jo akys skęsta jos akyse...

— ...Ten kur siela suranda pati save kitoje sieloje, kur širdis kupina laimės alsuoja tyrąjį džiaugsmą... ten giliausias grožio pasireiškimas. Grožis — žemės laimė ir mūsų meilė... Čia jo balsas nutrūko.

Abu tylėjo.

— Dabar galiu pasmuikuoti „Lelijos sapną“. Gerai? — pertraukė Sigytas tylą. — Suprasi mane? — Paklausė ir nelaukęs atsakymo pakilo ir paėmė smuiką.

Pajauta tylėjo.

Suskambėjo smuikas. Užkliuvo vienas akordas už kito. Susilygino. Gimė melodija. Auga, skečias taip tyliai, lengvai... tai plačiai išsiliedama, tai susikaupdama į gūdžią paslaptį, tai pasiduodama didžios šviesos bangavimui... tačiau vis kildama ir vis apleisdama daiktų pasaulį.

Pajauta sėdi atsirėmusi sofoje ir žiūri į žėrinčius lange spindulius. Spinduliai skečias, plinta... ji juos seka, jai taip gera juos sekti... Bet štai spindulėliai išklysta, susimaigo, apsupa ją... apraizgo, apipina... Ją kažkas pradeda supti... Štai ji jau nebe sofoje sėdinti, bet įvystyta į švelnutę šilkų skraistę supama; nešiojama spinduliuotoje padangėje... Apačioje draikos spalvotos miglos... Viršum švaistosi žvaigždės, viena kitą gena, žaidžia... Staiga jos susilieja į vieną juostą, apsupa ją, įsuka į miglų verpetą... Miglos nyksta, tamsėja... viskas sustoja, nutyla; sąmonė nublanksta, užmiršta...

...Iš lengva pradeda busti... lyg jaučia lyg jai taip rodos, kad kaž kas iš lengvo prie jos artėja, kaž kas gūdus ir siaučian-

tis... Jos nujautimas didėja, jau jai aišku, kad kažkokia galinga jėga ją kausto, traukia į šiurpulingą sritį...

Staiga palietė jos ausį išsiskyręs vienas smuiko akordas ir šiurpuliu per visą jos dvasią prašnabždėjo „...Žmogaus širdis... motinos jausmas... gimdytojų valia...“

Vėl viskas susipynė, įsisiautė tamsuma, nuilso sąmonė...

Įėjo majoras Šerkšnys ..

Smuikas dejuoja vėl nauja melodija vystosi...

...Štai, jai rodosi, dabar, kad ji stovi aukštai aukštai, ant mažyčio taško, berybėje kybančio. Apačioje giliai žemė: tamsi, sunki ir rūsti... Žemė ją traukia, jai sunku, rodos, tuo akimirksniu nukris. Viršui plinta srovės spindulių, jie atskrenda kažkur iš aukštybių apsupa ją ir laiko neduodami kristi ant žemės.

Smuiko staigūs garsai paplito .. Nuvėrė ją šiurpulys... Staiga ji užsimojo kažkokiai kovai... Akordai nutrūko, šviesa išnyko... Ji sėdi sofoje ir jaučia, kad visas jos kūnas virpa...

Pakėlė akis. Sigytas stovi ties ja pakėlęs galvą. Jo liūdnos, gilios akys skęsta jos akyse. Jis lygiai toks pat, kaip tada prieš penkis metus...

Staiga papliupo jos krūtinėje jausmai. Baimę ir skausmą pakeitė pasiryžimas. Ji pakilo ir užmetė rankas Sigytui ant kaklo...

Majoras stipriau žengė porą žingsnių pirmyn:

— Pertoli nueita ponai — jo balsas skambėjo galingumu — ir aš neleisiu panašiai elgtis, iki jinai skaitysis mano sužadėtinė.

Pajautą perpylė nežmoniškas išgąstis ir ji, suklykusi, krito į sofą.

Jos kūnas virpėjo, o dvasia sumišusi paklydo ir apsvaigo...

Jai pasirodė, kad nužengusi į bedugnę, nusikaltusi savo pašaukimui ir ištikimybei. Kažkaip staiga prisiminė sceną prie laužo. Sunkus jausmas peršliaužė per jos kūną. Pasirodė, kad štai jos vyras stovi prieš ją, prieš paklydusią žmoną...

Staiga pakilo, žengė prie majoro, sukniubo ant jo krūtinės, paslėpė veidą ir pravirko...

Majoras apkabino ją ir tarė:

— Rytoj atšvęsime sutuoktuves.

III.

Šiandieną panelės Pajautos sutuoktuvių diena.

Neramumo varginama, nepaprastai anksti atsikėlė. Rytas buvo be galo gražus. Išėjo į sodą. Atgijęs rasose sodas alsavo vasaros ryto gaivumu. Tekanti saulė užliejo tylintį sodą ir kiekvieną žiedą, kiekvieną lapą, kiekvieną rasos lašelį pritvenkė gyvybės.

Miestas dar tebemiegojo, tik kaž kur sutrinko vartai, garsas toli skamba. Tik teta varsto duris, langus, kambariuose jos balsas skamba: pradeda rengtis puotai.

Taip, šiandien jos sutuoktuvių diena.

Vakare susirinks daug artimųjų, nulydės juos į bažnyčią, ten ji su majoru Šerkšniu prisieks viens kitą amžinai mylėti; su-

grįžę iškels trukšmingą puotą, išgirs daug sveikinimų linkėjimų; puota baigsis, svečiai išsiskirstys ir jie liks visam amžiui drauge gyventi... ir viens kitą amžinai mylėti... — Visos tos mintys jos širdį spaudžia.

...Ir viens kitą amžinai mylėti...— dar pakartojo lūpos.

Iki šiol ji manė, kad, nors gyvenimas ir likimas ją neša, kaž kur ten, kur visai ji nenori, ko ji kratosi ir bijo, tačiau vis dar tikėjo savo svajonėmis, tikėjo, kad ji pati plaukia prieš srovę, kovoja už savo sielos troškimus. Tas tikėjimas ją ramino, guodė ir palaikė jos viltį.

Bet, štai, vakar pamatė, kad jos keliai kryžiuojasi ir plėšosi į dvi puses, o jos valia palaužta ir palenkta kitai valiai. Pamatė, kad ji silpnutė, paminta, nuo visų priklausanti ir pagaliau pati savęs apgaudinėtoja.

Jei ne motinos valia, kad ji turinti tekėti už majoro Šerkšnio, ji vien tik širdies klausytų, vien tik savo širdies...

Staiga jos galvoje gimė mintis: pradėti kova, ir perbėgo per veidą pasiryžimo spindulys. Taip, ji turi pradėti kovą, tas aišku.

Bet kokiu būdu?.. Pagaliau prieš ką?..

Galvoje viskas maišosi, keliasi; jaučiasi nepatyrusi ir bejėgė.

Išvažiuoti, niekam nieko nesakius, kur nors, ir baigta. Bet kur? O pagaliau teta ir majoras Šerkšnys visvien jos ieškos, persekios ir suras. Bet kam išvažiuoti, ji gali neiti į bažnyčią, neimti priesaikos ir nieks jos neprivers Ne, ji jaučia, kad taip nepadarys: ji perdaug mylėjo savo motiną ir pildė jos valią...

Slegia ją tos minčių painiavos..

Pasuko takeliu į sodo vidurį. Jos tėvo sodas stovi ant gražaus kalnelio ir viduryje auga tylios tankialapės liepos. Nuo saulės spindulių liepos spindėjo žibančiu žalumu, o nuo tylaus bičių ūžimo gaubėsi jaukia vasaros nuotaika.

Banguojantis oras, kvepiančios liepos, skraidančios bitės kažkaip ramino protą, žadino širdį ir kėlė meilės svajones...

Pasirėmė į liepą. Užsisvajojo ir supynė svajonėse jo vaizdą. Jis — aukštas, gražus, šviesiaplaukis, žibuoklių akimis, ir jos mylimas mylimas.. Jis supranta grožį, supranta meilę... jis vienas gali įžvelgti į jos sielą... Jis vienas gali paguosti nusikankinusią dvasią, nuraminti taip sunkų sunkų sielos skausmą... — pati širdis svajoja skęsta — norisi padėti galvą ant jo krūtinės ir... verkti verkti... Verkti del to, kad žmonės ir gyvenimas taip purvini, taip slėgianti... pasakyti jam, kad ją nukankino, išplėšė jos skaisčiausius jausmus, pamynė jos širdį.. pasakyti jam... tik jam vienam pasakyti, kad jos siela taip skauda... taip labai skauda... pasakyti, kad yra toksai sielos skausmas, kurį tik meilės vardu galima pavadinti... Juk jis supras ją... Jis žino, kad ji majoro nemyli ir niekumet niekumet negalės jo mylėti.

Įsirėžė skausmas jos veide ir suvirpėjo jos lūpos:

— Rūstus likimo įstatyme, kam laužai širdies laimę... Mano motina, juk aš tave numylėjau, o kodel nesupratai, kad aš turiu

širdį?.. Kam pasakyti, kad tik skausmai, tik skaudžiausi skausmai už mirštančią iš meilės širdį užmokami... Prisiglausti prie jo krūtinės, — pajus jo širdis, supras visą jos širdies skausmą... Atiduoti jam savo širdį ir numirti prie jo krūtinės...

Ir krito ji prie žemės, prispaudė veidą ir kurtus verksmas išsiveržė iš jos krūtinės...

— — — — — — — — — — — — — —

Pakilo visai nusilpusi. Ašaros prasklaidė susikaupusius jausmus, išdegino smegenis ir liko skaudi neviltis ir tamsus pražūtingas nusiminimas.

Nebeįstengė sugauti jokios aiškesnės minties, o tik jautė stovinti ant pražuties kryžkelės...

Staiga atėjo nauja mintis ir sąmonėj pasidarė aiškiau:

— Taip, ją likimas rengias pražudyti... bet yra vienas būdas pabėgti iš likimo nagų... taip yra... kam likimo ranka... kad geriau jos pačios ranka... taip išmušti iš likimo rankos ginklą ir paimti į savo..

Naujas nusprendimas įdegė jos dvasią, įsiūbavo širdį, užliejo smagenis... — taip, išmušti iš likimo rankos ginklą ir dvikova laimėta... kartojo virpančios lūpos.

Atsikėlė ir stipriu žingsniu nuėjo į kambarį...

— — — — — — — — — — — — — —

— Jutyte, mano vaikeli, kur tu taip anksti vaikštai? Ir kokia išbalusi? — paklausė teta.

— Buvau sode: taip kaž kodel neramu. — Jos balse virpėjo kartumas.

— Taip, mano vaikeli, aš suprantu, yra kuo rūpintis, yra. Sutuoktuvių puota tik svečiams linksmybė, o nuotakai dažnai ir ašarą išspaudžia... ir aš... — vos nepasakė, kad ir ji tekėdama verkė, bet laiku atsiminė — ji dar netekėjusi.

Pajauta nieko nesakė.

— Blogiausia, kad šita jūsų sutuoktuvių puota visai nelaukta — tęsė toliau teta Klera. — Nei tinkamai prisirengta, nei pranešta giminėms, net nepadoru. Jei nebūtų ponas Anupras Sigyto pas tave radęs — nebūtų viskas taip staiga. Dabar parūpo kad nepaviliotų: matyt labai myli... Neišvark, mano vaikeli, kad gerai atrodytum... Papuošalais aš pasirūpinsiu... Aš bėgu, darbo begalės...

Pajauta likusi viena užtrenkė savo kambario duris.

Negirdėjo ką kalbėjo teta. Nusižudymo mintis paliuosavo ją nuo visų susikrimtimų ir rūpesčių: viskas dabar jai — vistiek... Mirtinai slėgęs likimo akmuo, lyg nuslinko nuo jos krūtinės.

Atidarė stalčių. Išėmė revolverį. Revolveris šaltas, baisus.. nukratė ją visą šiurpulys. Staiga atsiminė dar maža būdama mačiusi nusižudėlį: revolveris tebebuvo jo rankoje ir visas buvo nežmoniškai baisus... — Ir ją visą, lyg kas šaltu vandeniu perpylė. Pakirto jėgas ir rankos ir visas kūnas ėmė nežmoniškai virpėti.

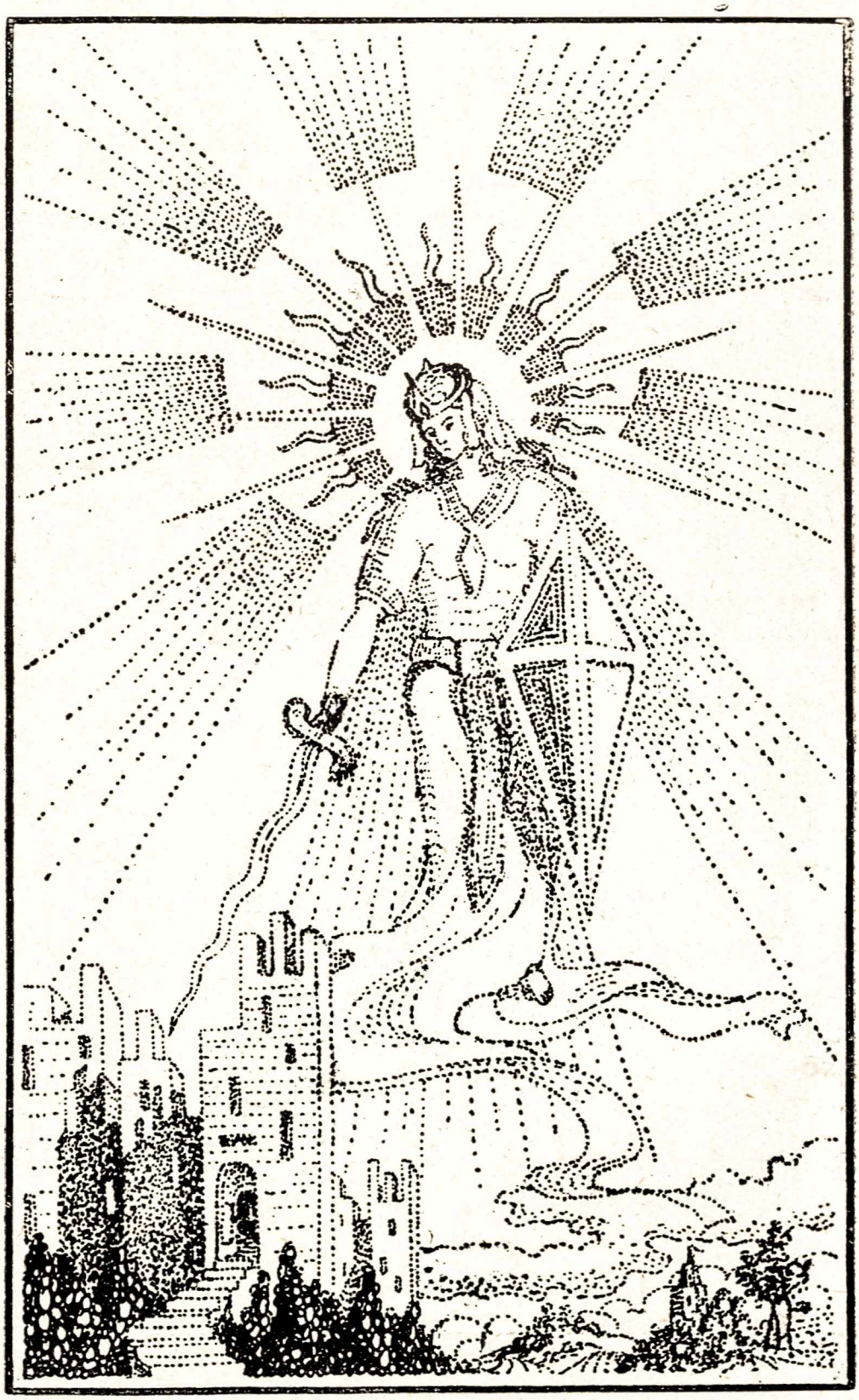

J. Kaminskas: Iš cikliaus „Pilkųjų dienų karalaitė".

Metė revolverį, apgniaužė ties krūtine rūbus, lyg norėdama juos perplėšti ir krito ant žemės...

Šita kova buvo baisiausia.

Pasiryžimas ir baimė, neviltis ir gyvybės instinktas raižė jos sielą. Gaivalinga dvasios kova siuto, degino jos širdį ir suko jos smagenis.

Staiga lig šiol dar tunėjusi iškilo keršto banga. Išsiveržė putojantis noras keršyti, keršyti, iki pašėlimo keršyti; keršyti visiems, kas jos širdį suplėšė, sumynė; visiems, kas ją žeidė, kankino. Keršyti visiems žmonėms, likimui ir pačiai sau...

— Kerštas pačiai sau... — beprotiškai nusikvatojo ir pakilusi griebėsi revolverio.

Šalia revolverio ant stalo gulėjo laiškas. Ji pirma jo nematė. Jos pamišusioms akims laiškas pasirodė kažkoks nepaprastas. Drebančiais pirštais pagriebė... Staiga atėjo į galvą: Sigyto.

Voką perplėšė ir griebėsi skaityti.

„Brangi panele Pajauta, Tamstos sutuoktuvių diena lai būnie ir mūsų atsisveikinimo diena.

Aš labai norėjau dar kartą pasmuikuoti Tamstai „Lelijos sapną“. Dar kartą... ir paskutinį...

Meilės gyvybę atidaviau smuiko garsams ir „Lelijos sapnas“ priklauso Tamstai, nes jis yra mano meilė. Tačiau likimas atimdamas mano meilę — atima man ir smuiką. menas be meilės — nuskinta gėlė.

Sielos keliai nesutampa su gyvenimo keliais ir man vietoj meilės — skirta klajūno lazda.

Tamstos Sigytas.

Suspaudė saujoj laišką...

Iš karto kilo mintis važiuoti pas Sigytą ir prašyti, kad pasiliktų, kad pasiliktų vien del jos, pasakyti, kad ji jį myli ir be jo negali gyventi. Tačiau įšėlusi dvasia nebeleido svajoti ir savęs apgaudinėti.

Vėl sušniokštė putojantis noras sutrupinti viską ir išsivaduoti...

Staiga prisiminė vakarą prie laužo ir jos akys užsidegė, kaip įpykusios tigrės. Galinga mintis užliejo dvasią ir nušvito išsivadavimo ir keršto keliai...

— Taip, dabar aišku — kalbėjo jos vidaus balsas — Jis pamynė tavo širdį, jis sulaužė tavo valią — tat jam keršyk! Tik tuomet išsivaduosi, tik tuomet likimo ginklą išmuši ir tik tuomet kelias prie laimės bus atviras.

Pablūdusi jos sąmonė kartojo:

— Nejaugi, tik tada pradėsi kovą, kada paskutinė ašara bus išverkta, nejaugi tik tada mesi viešpatauti, kada paminta galva raičiosies ir žemę grauši...

Kraujas, veržđamasis į jos veidą ir degindamas jos rankas, užčiojo: išsivaduosi iš motinos valios, išsivaduosi pati iš savęs...

— Silpnas sutvėrime, bijai drąsių žygių! — išsiveržė pro lūpas...

Pagricbė revolverį ir šoko į automobilį.

— — — — — — — — — — — — — — —

Įėjo į platų koridorių. Sąmonė susipynė, akyse aptemo... Pajuto nežemišką paskutinio sprendimo sunkumą. Pajuto bestovinti tarp pražuties ir bedugnės...

Nutirpę rankos surado majoro kambario durų skambutį ir tik pamatė, kada jau paskambino.

Atsivėrė durys: priešais pats majoras. Ji žengė porą žingsnių ir apsvaigo nuo šūvio...

— — — — — — — — — — — — — — —

Automobilis visu smarkumu dūmė į „Topilių kalną".

Pajauta surakinta širdimi, suspaustom lūpom, mirtinai išbalusiu veidu glūdėjo prikritusi automobilyje — apimta vienos minties, vieno troškimo: greičiau Sigytą. Nebebuvo troškimo gyvenimo džiaugsmo, nebegalvojo ar laimėjusi kovą ar pražuvusi, o tik alpo ir svaigo paskęsti jo sielos gelmėse, viename akymirksnyje patirti aukščiausį, daugaus ir žemės laimės sukaupimą ir užgesti...

Nežinojo ar meilės ar keršto vedama troško Sigyto, o tik kažkoks baisus sielos veržimasis mirtinai svaigino...

... Vienas akymirksnis, kuriame gyvenimas ir mirtis... ir užgesti...

Automobilis sustojo: Sigyto namas.

Sviruodama įėjo.

— Namie? — vos paklausė.

— Ponas?

Pažiūrėjo virpėdama. Tarnas sumišo ir skubiai pasakė:

— Ponas išvažiavo ir negrįš.

Pasirėmė. Sąmonė sustojo. Viskas aptemo. Nežinojo nei iš kur atėjusi, nei kur einanti.

Ant sienos pamatė smuiką. Paėmė. Tas pat smuikas, kuriuo Sigytas smuikavo jai „Lelijos sapną".

Apgniaužė smuiką ir nežmoniška aistra prispaudė prie lūpų...

Iškėlė smuiką... — Dar vienas Lelijos sapnas... — išsiveržė žodžiai ir trenkė į žemę...

... Susiūbavo akyse ir krito ant smuiko skeveldrų.

St. Šalkauskis

Skautai ir pasaulėžiūra

Referatas: skaitytas su sutrumpinimais 1926 m. balandžio 8 d. Lietuvos Skautų Brolijos kursuose Kaune.

Įžanga. — *Kalbėti apie organizacijos pasaulėžiūrą reiškia įžvelgti jos esmėje siela, kuri ją judina.*

I. Skautizmo esmė.

1. Originali praktinio auklėjimo sistema, pagrįsta jaunimo entuzijazmu auklėjimosi darbui. — 2. Riteriškumo, arba žygiškumo, atgimimas: budėjimas pasišventimo žygiams. — 3. Du galingu žygiškumo akstinu: garbės jausmas ir prievolės sąmonė. — 4. Praktiškas ruošimasis žygiškumui: bent vienas geras žygis į dieną. — 5. Maksimumas naudingumo ir minimumas naudiškumo (asmeninio išrokavimo): ne pašalpa ir net ne atlyginimas už gerus žygius, bet tikrai pelnytas uždarbis. — 6. Praktiškumas: raumuo ir sąmojis valios tarnyboje. — 7. Drausmė ir inicijatyva: menas paklusti ir menas vadovauti. — 8. Korporatyvinis solidarumas: geras šeimynos narys, geras profesijos specijalistas, geras valstybės pilietis. — 9. Dorinio gražumo principas — skaistybė. — 10. Džiaugsminga jaunatvės nuotaika derinimas darbo su žaismu, sunkenybių su malonybėmis.

II. Pasaulėžiūra, kuria remiasi skautizmas savo esmėje.

1. Aukščiausias dorinės kultūros laiptas religijos prieangyje. — 2. Auklėjamoji religijos reikšmė skautizmo inicijatoriaus supratimu. — 3. Religinis garbės jausmo ir prievolės sąmonės pagrindas. — 4. Skautizmo santykiavimas su atskiromis tikybomis ir tautybėmis, — 5. Skautizmas ir krikščionybė.

Užbaigos žodis. — *Skautai, kaipo avangardas tolimesnėje mūsų valstybinio, tautinio ir dvasinio atgimimo eigoje.*

Pradėdamas svarstyti klausimą, kuris liečia giliausią skautizmo esmę, neiškenčiu iš pradžios nepareiškęs, kad su didžiausiu džiaugsmu man tenka pirmą kartą prabilti į gerbiamuosius jo atstovus. Skautų reikalas man yra savas ne tik kaipo pedagogui, bet ir kaipo lietuviui patrijotui, kuris, kaip pamatysime, visai teisingai gali daug tikėtis iš skautų ir savo kraštui, ir savo tautai ir dvasiniam jos kilimui, ir garbingam jos sugyvenimui su kitomis tautomis. Jei dar pridėsime, kad visos šitos gražios viltys yra surištos su gerai suprasto riteriškumo, arba žygiškumo, renesansu, suprasime, kad skautizmas yra vertas susižavėjimo ir atsidėjimo. Ir aš būčiau laimingas, jei šios dienos mano paskaita

galėtų praplatinti mūsų tėvynėje šitokį skautizmo vertinimą. Paskirtoji man tema kaip tik duoda galimybės pažvelgti į pačią skautizmo esmę, nes kalbėti apie kokios nors organizacijos pasaulėžiūrą, arba šiaip jau ideologinius pagrindus, iš tikrųjų, yra ne kas kita, kaip pajusti joje ta siela, kuri įdvasina jos gyvenimą, ją judina ir tikslingai jai vadovauja.

Jei yra sakoma, kad „sportas vertas yra to, ko vertas yra mūsų gyvenimo supratimas“ (Aubert), tai stengdamiesi susekti, koks gyvenimo supratimas glūdi skautizmo pagrinde, tuo pačiu ieškome mato, kuriuo galėtume patį skautizmą spręsti. Tuo tarpu turime aiškiai nusimanyti, kad skautų organizacija yra ne ideologinės, t. y. ne teorinės, bet praktinės prigimties. Tai reiškia, jog ji nesistengia iš pradžios išdirbti visose smulkmenose vieną kurią pasaulėžiūrą, kad paskui galėtų ją nuosekliai realizuoti praktikoje. Skautizmas stengiasi eiti tiesioginiu būdu prie praktikos ir jos priemonėmis realizuoti vieną labai praktišką ūgdymo sistemą. Iš čion kai kam gali susidaryti įspūdis, kad skautizmas neturi jokios pasaulėžiūros, arba net kad jis neturi jokių santykių su pasaulėžiūra. Tačiau šitokia išvada būtų dideliu nesusipratimu, besiremiančiu vienašališku praktiškos skautizmo prigimties įvertinimu. Jei sportas yra vertas to, ko yra vertas gyvenimo supratimas, padėtas į jo pagrindą, tai juo labiau skautizmas yra vertas to, ko yra vertas gyvenimo supratimas, kuriuo remiasi praktiškas jo pobūdis.

Skautizmas, kaip esu ką tik užsiminęs, yra tam tikra ūgdymo sistema. Tuo tarpu kiekviena ūgdymo sistema remiasi galutinėje sąskaitoje tam tikra pasaulėžiūra, nors šita pasaulėžiūra ne jos yra sudaryta ir ne jos yra išvystoma toliau. Tokiu būdu ir skautizmas, kaipo tam tikro praktinio ūgdymo sistema, negali nesiremti tam tikra pasaulėžiūra, nors jis ir nėra ideologinė organizacija pasaulėžiūrai tyrinėti ir todel neturi savo sudarytos ir toliau išvystomos pasaulėžiūros. Kad galėtume patikrinti šitos teigimus ir galutinai nustatyti, kokia maž daug pasaulėžiūra glūdi skautizmo pagrinde, ir turėsime iš pradžios įsigilinti į skautizmo esmę, o paskui patirti bent pagrindinius bruožus pasaulėžiūros, kuria šita esmė iš tikrųjų yra pagrįsta.

Kaip matome, mūsų tyrinėjimo kelias yra priešingas tam, kuris paprastai yra einamas, kai kalbama apie kokios nors organizacijos pasaulėžiūrą. Paprastai yra nustatoma organizacijos pasaulėžiūra iš pradžios, kad paskui galima būtų iš jos padaryti praktinių išvadų. Šiuo atveju mes eisime priešinga pakraipa: būtent, iš pradžios patirsime praktinius skautizmo reiškimosi būdus, kad paskui galėtume spręsti apie tą pasaulėžiūrą, kuri yra nematomu, bet vis delto judinamuoju veiksniu šitoje praktinėje organizacijoje. Žodžiu tariant, pasaulėžiūros klausimas veda mus visų pirma į skautizmo gelmes, kad jose patirtume jo širdies tvaksėjimą, — tos plačiosios širdies, kuri mūsų nelemtais laikais nepaneigė kilniųjų garbės bei prievolės įsakymų.

I.

1. — Skautizmo atsiradimas ir išsivystymas yra vienas iš žymiausių įvykių ne tik jaunimo gyvenime, bet ir visuotinojoje pedagogikos istorijoje. Nėra praėję dar pilnų dviejų dešimtų metų nuo to laiko, kai dvasinis skautizmo tėvas, generolas Robertas Baden-Powell'as, buvo suspietęs pirmą skautų būrį (1907), kaip jau šimtai tūkstančių gražaus jaunimo yra stoję po skautizmo vėliava įvairiose pasaulio šalyse, ir kai turtinga literatūra, liečianti kalbamąjį klausimą, yra surašyta įvairiomis pasaulio kalbomis. Kuo aiškinti šitokis beveik negirdėtas jaunimo istorijoje greitas pasisekimas judėjimo, kuris iš esmės taip maža turi bendro su pigia sensacija ir greit kintančia mada? Tur būt, nesuklysiu pasakęs, atsakydamas į klausimą, kad *skautizmo judėjimas geriausiai atsako ir jaunimo dvasiai ir mūsų laikų reikalams.*

Generolas R. Baden-Powell'as į savo originalios praktinio auklėjimo sistemos pagrindą padėjo labai gražią ir sykiu labai praktišką idėją, būtent, kad jaunimas, sugeba nešti daug didesnę atsakomybę, negu paprastai yra manoma, jei tik mokama pasinaudoti jo garbės jausmu, ir kad nėra nieko lengvesnio, kaip jis sužavėti jo paties išsiauklėjimo reikalais. Vadinasi, *skautizmas stengiasi jaunimą padaryti aktyvų nuosavame išsiauklėjime,* ir net tuo pačiu, kad jis žymią ugdomojo darbo dalį perkelia iš auklėtojų ant auklėtinių, jis padidina, šių pastarųjų norą pergalėti su užsidegimu auklėjimosi sunkenybes. Tuo pačiu jis labai gerai tinka kilniajam jaunimo užsimojimui.

Kai sykiu yra sakoma, kad skautizmo judėjimas geriausiai atsako mūsų laikų reikalams, tai šitokis pasakymas turi atžvilgyje ne mados reikalavimus, bet visai ką kita. Tikras laiko reikalas yra tas, kuris stato reikalavimą kovoti su dabartinio vadinamojo kultūringo gyvenimo silpnybėmis ir su visu tuo, kas šitą gyvenimą neša prie ištvirkimo ir išsigimimo. *Skautizmo judėjime ir glūdi galinga atgimimo pajėga* kaip tik tuo laiku, kai labai žymios dabartinio gyvenimo aplinkybės stumia šitą gyvenimą į išsigimimo takus. Skautizmas suprato pavojų, ir todel jis stato jaunimą į sveiko išsivystymo aplinkybes, — iš miestų atmosferos, prisisunkusios smalkėmis, jis veda jaunimą į didingą gamtos pasaulį. Miestų kultūrinis komfortas, nekalbant jau apie nelemtą kinėmų, kabaretų, fokstrotų įtaką, užmuša žmonėse paskutinius vyriškumo likučius, nes šito komforto ištaigos lepina savo patogumu ir migdo savo šabloniškumu. Skautizmas veda savo adeptus į laukinio gyvenimo aplinkybes ne tam, kad jie ten sulaukėtų, bet tam, kad sunkesnėse, nors sveikose, gyvenimo aplinkybėse jie įprastų visuomet būti kultūros nešėjai, ir kad užsigrūdę laukiškumo aplinkybėse, jie apsiginkluotų prieš vadinamojo kultūrinio gyvenimo pavojus nuolat gyva inicijatyva, niekuomet neišsemiama energija, ištvermingumu darbe, doriniu tvirtumu, džiaugs-

jami, ir kurių praktikavimas žmogų auklėja ir sudaro jame gerų įpročių.

Garbės pažadas juo labiau aplengvina tai, kas yra tiesioginė žmogaus prievolė, ir kas yra todel reikalaujama sąžinės balsu. Juk prievolės sąmonė yra ne kas kita, kaip niekados nesiliaująs byloti sąžinės balsas, kuris nurodo, kas yra vengtina, ir kas yra darytina. Sulyg tuo momentu, kaip riteris pasižadėdavo būdėti geriems žygiams ir, reikalui atsiradus, juos geriausiai atlikti, jo pažadas tapdavo jam prievolės šaltiniu, apie kurį paskui nesiliovė jam bylojęs sąžinės balsas. Tokiu būdu, iš vienos pusės garbės pažadas padidindavo sąžinės budrumą, o iš antros pusės, sąžinės balsas aplengvindavo prievolių pildymą.

Kai skautas savo garbe pasižada padėti visas pastangas savo prievolėms atlikti ir, tarp kitko, būti ištikimas Skautų Įstatymui, jis, kaip ir viduramžių riteris, eina žygiškumo pedagogikos dėsniais, kuriuos Vyriausias Skautų Vadas labai tiksliai supranta ir paaiškina: „Mes, skautai, sako gen. R. Baden-Powell'as, manome, kad vienintelė drausmė, kuri yra pastovi, ateina iš vidaus. Ir štai, kaip mes elgiamės: vaikui paaiškinama, kas yra garbė, ir kas yra sąžinė. Paskui jam nurodomas vienas garbės dalykas — padėti visos savo pastangos, — kad jis galėtų išpildyti tai, ką jam nurodo sąžinė kaipo prievolę" *). Žodžiu tariant, *skautas, kaipo žygininkas, yra garbės bei prievolės jaunuolis.*

4. Jau žinome, kad skautizmas yra atgimusiojo žygiškumo mokykla, — to žygiškumo, kuris remiasi visų pirma garbės jausmu ir prievolės sąmone. Kaipo tam tikra mokykla, kur įgauna jaunimas praktinio išsiauklėjimo, skautizmas turi savo pratinimosi metodą. Šitas metodas tuo labiausiai ir pasižymi, kad jis reikalauja nuo skauto dėti visas savo pastangas, kad kasdieną prie jo darbų aktyvo prisidėtų bent vienas geras žygis. Ar reik didesnio metodingumo praktiniame doriniame auklėjimesi?

Geras žygis nėra tas pats, ką bet kuris geras veiksmas. Būtų dideliu nesusipratimu, jei skautas manytų, kad jis kaipo skautas, yra tvarkoje, jei vienas jo veiksmas tėra geras, o kiti arba blogi, arba tik abejingi. Skauto dora, kaipo tokia, jau reikalauja, kad visi jo veiksmai būtų geri, ir kad viršaus jis turėtų dar kasdieną bent vieną gerą pasišventimo žygį. Geras žygis yra čia priešenybė apsiribojimui egojizme. Tai yra kasdieninis aktyvus meilės įsakymo praktikavimas, tas ausylumas pagalbos šauksmui, kuris reikalauja nuo skauto nuolatinio pasiruošimo prie atsidėjimo savo artimui. Skautas žino, kad kilniam žmogui daug daugiau pritinka ieškoti progos duoti, negu gauti, ir kad šitas dorinis dosnumas kaip tik glūdi žygiškumo pagrinde. Todel žygiškumo mokykla ir reikalauja bent vieno atsidėjimo ki-

*) Scouting towards Reconstruction, 4 p. cituojama pagal Sevin, Le Scoutisme, 34 p.

tiems žygio į dieną. Tuo pačiu skautas nuolatos kovoja su įgimtu žmogui egojizmu, — su tuo žmogaus asmenybės karstu, kur gyvenimo bangos tiek daug laidoja vos tik įėjusių į gyvenimo kelią žmonių. *Skauto asmenybė kaip tik tuo laimi, kad ji duoda; tuo pražydi, kad ji miršta savo egojizmui.* Kitaip tariant, ji išsivysto pagal evangeliškosios meilės dėsnį, kuris žada aukštesnės rūšies gyvybę žemesnės gyvybės sąskaita. Kaip naujai tai skamba mūsų žiauriais laikais, nors taip senai jau praskambėjo meilės įsakymas! Skautizmas šitą įsakymą rimtai suprato ir rimtai ėmė ruošti jam jaunimą, reikalaudamas nuo šio pastarojo bent vieno gero žygio į dieną.

5. Pasisavinęs rimtai meilės įsakymą, skautizmas yra paskui nusistatęs praktiškai jį realizuoti jaunimo gyvenime, nes jis yra juk praktinio auklėjimosi, bet ne teorinio lavinimosi, mokykla. Todel reikalaudamas nuo jaunimo atsidėjimo geriems žygiams, jis rūpinasi išvystyti šitame jaunime atatinkamo praktinio sugebėjimo: techninių žinių, pagalbumo, sumanumo, žodžiu tariant, sugebėjimo garbingai išeiti iš bet kurios padėties. „Paruoškime kompetentingų žmonių, sako J. Sevin'as, kad galėtume padidinti atsidėjusių patarnavimui žmonių skaičių, nes tai, kas paprastai žmonėms kliudo pasidaryti tokiais, yra ne drąsos ar dosnumo, bet sugebėjimo stoka. Juk mėgstama daryti vien tai, kas sugebama daryti gerai" *).

Apskritai skautizmas stengiasi išvystyti jaunime maksimumą naudingumo kitiems žmonėms ir minimumą naudiškumo sau, t. y. nuosavo materijalinio ir šiaip jau egojistinio išrokavimo. Štai kodel už gerus žygius ir šiaip jau už patarnavimą skautas principijaliai nepriima jokio atlyginimo. Užtat, neskatindamas taip pat jaunimo prie rankiojimo savo naudai pašalpų, skautizmas stengiasi išvystyti jaunime sumanumą bei pasiruošimą teisėtai pelnyto uždarbiavimo reikalams. Ir čia *kilnumo dvasia ir praktiškumo jausmas harmoningai sutaria skautizmo nusistatyme* tuo pačiu laiku, kai vadinamasis kultūringas pasaulis yra paskendęs godžiame merkantilizme.

6. Jei skautizmas yra tolimas buržuaziškam kapitalistinio pasaulio nusistatymui, tai jis ne mažiau yra tolimas ir realiai nepagrįstam idealizmui, kuris skrajoja išsvajotose padangėse. Kalpo praktinio auklėjimosi sistema, skautizmas rūpinasi pirmoje eilėje valios veiksmų pritaikymu realiems gyvenimo reikalams. O kadangi šitiems reikalams dera įsigyti ir kūno miklumas ir dvasios sąmojingumas, nekalbant jau apie paprastą sąmoningumą, tai ir šitos priemonės nemažai rūpi skautizmui. Bet vis delto skautų būriai nėra nei atletizmo mokyklos, nei lavinimosi rateliai, nors su pirmosiomis ir su antraisiais jie turi regimo panašumo. Kūno miklumas ir dvasios sąmojingumas skautizmui tėra vien prie-

*) J. Sevin, Le Scoutisme, 36 p.

monės tolimesniems praktiniams tikslams siekti. *Skautizmas stengiasi suimti visą jaunuolio būtybę, kad jo raumuo būtų palenktas sielai, o siela — kilniajam skauto idealui.*

Del šitokio praktinio nusistatymo, visai pateisinamo dorinio auklėjimosi srityje, skautizmas gal su per dideliu nepasitikėjimu žiūri į intelektualinį lavinimąsi mokyklose, kurios iš tikro iki šiolei labai dažnai nusidėdavo teoriniu knygiškumu. Bet, taip ar šiaip, ta aplinkybė, kad skautizmas praktiškai imasi dorinio auklėjimosi ir panaudoja šitam auklėjimuisi net rankų miklumą, laiduoja jo dorinio laimėjimo sėkmingumą.

7. Kaip skautizmas sugeba sėkmingai ir praktiškai spręsti dorinio auklėjimosi problemas, gali tarnauti pavyzdžiu drausmės ir inicijatyvos reikalas. Skautizmas lygiai vertina doriniam išsiauklėjimui ir drausmę ir inicijatyvą. *Skautas be drausmės arba skautas be inicijatyvos yra tas pats ką medinė geležis.* Bet sykiu kaip dažnai gyvenime atsitinka, kad drausmė užstelbia inicijatyvą, arba kad inicijatyva užstelbia drausmę. Skautizmas, kuris drausmės reikalą stato pirmoje skauto savybių eilėje, kaip tik stengiasi atremti drausmę į skauto inicijatyvą. Buvo juk minėtas jau gen. R. Baden-Powell'o pasakymas, kad tik ta drausmė tėra pastovi, kuri eina iš vidaus. Ogi drausmė, einanti iš vidaus, ne tik neužstelbia inicijatyvos, bet dažniausiai ją sužadina.

Skautizmo esmei yra labai reikšminga, kad jis drausmės auklėjimą pradeda nuo klusnumo reikalavimo, ir kad sykiu jis ruošia jaunimą vadovavimo reikalui. Pasirodo, kad *skautizmas visai teisingai stato į priklausomybę meną vadovauti su menu paklusti.* Todel jo atstovai sako, kad *tasai, kas nėra klusnus, nesugeba gerai įsakinėti,* tuo tarpu kad vadovauti ir įsakinėti yra dažnai gyvo reikalo. Todel irgi J. Sevin'as sako, kad *vadas glūdi kiekviename skaute, vertame šito vardo.*

Sugebėjimas vadovauti turi išsivystyti skaute šalia klusnumo, dar todel, kad skautas pratinamas kiekvieną darbą dirbti kaip reikiant. Tikslumas ir akuratiškumas darbe gamina kompetentingumą; kompetentingumas suteikia autoritetingumo, ir, pagaliau autoritetingumas veda prie vadovavimo.

8. Negalima čia nepažymėti, kad *skautizmas iš esmės yra visuomeninio solidarumo mokykla.* Skautas, kuris nesisolidarizuoja su savo draugais, arba nėra geras savo šeimynos sūnus, arba nėra ištikimas savo korporacijos narys, arba nėra lojalus savo valstybės pilietis, arba nėra savo tėvynės mylėtojas, arba nėra visos žmonijos gerbėjas, — iš tikrųjų nėra vertas skauto vardo. Jei sakoma, kad skautas yra visiems žmonėms draugas ir visiems kitiems skautams brolis, tai dar nereiškia, kad skautas negali turėti specijalių solidarumo jausmų su visomis tomis visuomeninėmis organizacijomis, su kuriomis jam tenka susidurti gyvenimo bėgyje. Norėdami pabrėžti korporatyvinio solidarumo reikalą skautui, skautizmo teoretikai sako, kad skauto prievolės

prasideda tėvų namuose. Paskui eina profesinis ir, pagaliau, — plačiai suprantamas visuomeninis solidarumas.

Tiesa, skautas neužsiima politika, bet užtat, dalyvaudamas sau tinkamu būdu tautiniame gyvenime ir besidomėdamas visomis jo apraiškomis, jis ruošiasi prie plataus visuomeninio veikimo, kuris neišskiria ir politinės akcijos. Reik net pasakyti, kad skautizmas turi labai sveiką supratimą apie pasiruošimą visuomeniniam veikimui. Jis gerai nusimano, kad visuomenės bei tautos vertingumas pareina nuo jos narių vertingumo, ir kad visuomeninės gerovės pagrindas turi būti uždėtas atskirų žmonių sielose. *„Savo piliečių verte, bet ne savo ginklų galybe,* sako pats gen. R. Baden-Powell'as, *vienas kraštas tampa aukštesnis už kitus*". Todel šitas Vyriausias Skautų Vadas, kuriam rūpėjo ir visuomenės gerovė ir visuomeninis veikimas, buvo visai tikras, kad visuomenės reikalai bus tikrai laiduoti, jei jos nariai bus tokie, kokiais Skautų Įstatymas charakterizuoja privalomą skauto tipą. Galima net labai lengvai konstatuoti visuomeninė kiekvieno šito Įstatymo punkto reikšmė; juo labiau turi visuomeninio pobūdžio šitas Įstatymas savo visumoje. Ir, iš tikro, ar nėra didžiausiame laipsnyje visuomeninis žmogus tasai, kas savo asmeniu įteigia žmonėms pasitikėjimą, yra lojalus bet kurios teisėtos valdžios organams, laiko savo garbės bei prievolės dalyku būti paslankus į patarnavimą, yra draugiškai nusistatęs visiems žmonėms, yra tikrai mandagus, gailestingas gyvuliams, klusnus, džiaugsmingai nusiteikęs visose gyvenimo aplinkybėse, ekonomiškas ir skaistus savo mintyse, žodžiuose ir veiksmuose, nekalbant jau apie tai, kad jis yra uolus ir geras specijalistas, padoru darbu pelnąs savo gyvenimo lėšas? Žodžiu tariant, *giliausia savo esme skautas yra visuomenininkas net tada, kai jis jokiu visuomeniniu veikimu neužsiima.*

9. Pagaliau, skautizmo esmei suprasti nemaža turi reikšmės 10-asis Skautų Įstatymo punktas, skelbiąs, kad skautas yra skaistus savo mintyse, žodžiuose ir veiksmuose. Kiek gen. R. Baden-Powell'as vertino šitą skauto savybę, galima matyti iš to, kad iš pat pradžios jis nebuvo jos įrašęs į Skautų Įstatymą todel, kad bijojo savaime aiškų skaistybės reikalavimą suprofanuoti, statydamas jį šalia ekonomiškumo ar gailestingumo gyvuliams. Vis delto skautizmo tėvas įrašė skaistybės principą į Skautų Įstatymą su tuo įsitikinimu, kad, jei skautas sugebės išlaikyti šitą principą savo gyvenime, jis tuo pačiu pajėgs ištesėti savo pasižadėjimus kituose devyniuose punktuose.

Mūsų tautinė poezija veidо skaistumą laiko už viena su jo gražumu. Šitame vertinime yra tasai sveikas nusistatymas, kuris tikro gražumo nepripažįsta ten, kur jis nesutaria su doriniu gerumu. *Skautizmas irgi tikrą jaunimo gražumą mato skaistybės aurėolėje.*

10. Dar vienas charakteringas skautizmui bruožas: *skautizmas gyvena ir alsuoja džiaugsminga jaunatvės nuotaika.* 8-asis Skautų Įstatymo punktas skelbia, kad skautas šypsosi ir švilpia tarp visų savo sunkenybių. Vietoje šitos autentiškos angliškosios redakcijos prancūzų skautai sako, kad skautas yra savęs valdytojas, nes jis šypsosi ir dainuoja tarp visų savo sunkenybių, kas reiškia, kad jis visuomet yra geros nuotaikos.

Apskritai *skautizmas yra susivaldymo mokykla.* Nusiminimas, sielvartas, nenoras gyventi ir dirbti netinka džiaugsmingam skauto nusistatymui su atsidėjimu pakelti bet kurias savo gyvenimo ir darbo sunkenybes. Džiaugsminga jaunatvės nuotaika didinama skautizmo mokykloje dargi tuo, kad visame skauto gyvenime nuolatos sumaniai pinama sunkenybės su malonybėmis, darbas su žaismu. Ir tai toli gražu nereiškia, kad skautas yra pratinamas lengvai žiūrėti į gyvenimo rimtumą, darbą ir tikrovę. Tai tik reiškia, jog skautizmas gerai supranta, kad suvaldymas savo ūpo ir išlaikymas džiaugsmingos nuotaikos tarp visų gyvenimo ir darbo sunkenybių yra svarbi pasisekimo sąlyga. Gyvenimo ir darbo sunkenybės tada ir yra geriausiai nuveikiamos, kai einama jų pasitikti su užsidegimu, su jaunąja atsispirimo bravura. Šitokis užsidegimas kovai su sunkenybėmis charakterizuoja bet kurį herojizmą, bet jis irgi charakterizuoja ir jaunatvės dvasią, kuri, kaip sakyta, savaimingai linksta į žygiškumą, kuris jau paskui veda prie herojizmo.

Štai, koks yra skautizmas savo idėjoje ir taip pat geriausiuose savo atstovuose. Dabar ir tenka iš eilės atsakyti į klausimą, kokia pasaulėžiūra remiasi šitasai praktinio auklėjimosi judėjimas, taip praktiškas, taip kilnus, taip gražus, ir taip susižavėjimo vertas.

(Bus daugiau).

Koks turėtų būti eucharistininkas?

(Ištrauka iš referato, skaityto studentų eucharistininkų susirinkime).

Kaip ilgus metus nearta dirva tik nuolat dirbant pataisoma, taip ir šiandien suirusiam pasauly ne visumet bus eucharistininkų misija vaisinga. Elzbietos Lezieur bedievis vyras tik jai mirus grįžo į tikėjimą, bet josios viso gyvenimo pastangos nenuėjo veltui. Tokių pavyzdžių turim labai daug. Tą pastebim ir mes savo kasdieniniam gyvenime, kad nuo aplinkybių daug žmogus priklauso. Ir daugiausia laimi ta pusė, kuri buvo švelnesnė ir draugiškesnė. Ne išdidūs, žiaurios sielos, bet švelnūs, mandagūs turės pasisekimo visuomenėj.

Du dalyku reikalinga euch-kui: reguliarus eucharistijos priėmimas ir pasiryžimas tapti Kristaus karžygiu, kuriant jo šviesą savyj ir aplink save. Visi gerai žinome, kad tik turėdami savyj, galim kitiems duoti, o savyj įgauti galim tik iš Kristaus, su Juom kuo dažniau vienydamies. Pasaulis mus veikia, šaldo, kiekvienas mažas kryptelėjimas į šalį semia iš mūsų tą įgautą malonę ir mes jaučiame, kad vis tolinamės nuo tiesos, gėrio ir grožio, atšalame; mažiausias nepasitenkinimas erzina, pesimistėjame. Tai visa žymė, kad jau ta pašvenčiamoji malonė nyksta, mūsų siela silpsta, mes reikalingi paramos, maisto, kurį pats Kristus mini: „Eikite, kurie alkstate ir ištroškę esate, o aš jus pasotinsiu“. Ir kaip smagu ta malone kupina gyventi! Tada tik pasirelškia mūsų tikroji užuojauta kenčiantiems, džiaugsmas džiūgaujantiems; nes visa tai eina iš mūsų skaisčios sielos. Tada mūsų darbai gimsta iš sielos, todel jie tobuli, teisūs ir nuoširdūs yra.

Bet mes turim būti ir Kristaus karžygiai. Mes esam naujintojai Jame ir privalom tapti vadais. Turim ne vien iškilti aukščiau kitų, kad į mus žiūrėtų tik kaip į dievotus žmones, arba davatkomis vadintų, bet mes turim leistis į žemiausias eiles ir pradėti darbą visuomenėj; tada tik būsime Kristaus karžygiai ir naujintojai Jame. Euch-kai dabar daugiausia tylūs, ramūs, nužemintos širdies, o ne drąsūs Kristaus idejų skelbėjai. Dabar tik savo pavyzdžiu gali patraukti, bet ne visus. Gyvo būdo žmogus atsakys: ar niūroti kamputyj eisiąs į euch-kus?

Mes tylime, tuo tarpu kai pirmi turėtume pakelti kovą už Kristų. Nereiškia, kad mes turim rėkti, šaukti, triukšmą daryti. Ne. Mes turim būti ne vien užsidarę savyj, bet reikštis ir kitų tarpe. Tas pasireiškimas dvejopas: kuo jaukiausią atmosferą sudaryti euch-kų tarpe ir tą jaukumą nešti kituose, kur tik bus progos. Tai turėtų daryti visi at-kai, euch-kai gi pirmieji privalom pradėti. At-kai euch-kai ne tik sveikintis susitikus, ne tik susirinkime būti artimiausiais broliais, bet ir kiekviename kasdieniniame susitikime, darbe ir gyvenime. Tik tokia atmosfera ateitininkijoj patrauks kitus mūsų tarpan ir mes patys išaugsime žmonėmis, kuriems artimo meilė ir pasišventimas taps įpročiu.

Taip kalba L. Pelėda apie savo gyvenimą-žaizdą. Del to asmeniško skausmo jos raštuose vaizduojamieji asmenys yra neigiami Ypač tas neigiamumas išeina aikštėn, kai L. Pelėda paliečia dvarą. Tai viena jos žaizdos priežasčių. Ji pliekdama dvarą tarsi nori išlieti savo širdgėlą. Kur tik paliečia dvarą, ji tarsi sako: žiūrėk, kaip visa čia bloga, kaip čia visi ištvirkę, girtuokliai, lengvapėdžiai, skriaudėjai kitų ir savęs; o jei jų tarpe yra geresnių (geros širdies, gerų norų), tai jie neparuošti gyvenimui, rimtam darbui, jie tušti svajotojai, bejėgiai, bevaliai, jie nori, bet nemoka gyvenimo tvarkyti, kas būtų galima pasakyti ir apie pačią autorę.

Kaip dvaro antitezę L. Pelėda norėtų matyti sodžių, liaudį. Liaudis, liaudiškumas, liaudies idealizavimas, tai daugumai mūsų atgimimo rašytojų charakteringas bruožas, labai savas mūsų L. Pelėdai. Ji sodžiuje, liaudyje mato sveikus žmones, sveikus papročius, naturalumą, prisirišimą prie žemės ir kovą del jos („Ir pražuvo kaip sapnas"). Ji aprašinėdama kaimo žmones stengiasi juos idealizuoti („Klaidoj" kaimietė Stonaitė Petro Jonaičio užmiršta išeina aukštuosius mokslus ir pasidaro visų vargšų globėja gydytoja; arba toj pačioj „Klaidoj" senis Grigas perdaug išmintingas pamokslininkas) arba bent su dideliu pamėgimu ir grožlu vaizduoja pasirinktuosius veikėjus — kaimo žmones (Pažiūrėkim su kokia simpatija nupieštas senelis Juozas iš „Ir pražuvo kaip sapnas", Jonaitis iš „Klaidos", Roželė ir Tadas iš „Klajūno" ir t. t.). Tačiau autorė nors ir stengiasi kaimą idealizuoti, tačiau mato jame ir klaidų ir blogo — autorės pergyventas skausmas neleidžia aklai idealizuoti. Ji kaime mato taip pat ir žmonių tamsumą, kerštingumą („Ir pražuvo kaip sapnas") šykštumą, negailestingumą, girtuokliavimą, tinginiavimą ir pagaliau norą neužtarnautai būti ponais. Tai gi ir šalia kaimo idealizavimo vėl prasiveržia tamsūs skaudūs bruožai — pagrindinis rašytojos širdies tonas, — ir jie pasidaro dažnai nemažiau juodi už dvaro neigiamumus („ daktarė" Sirienė iš „Klaidos" juk pusiau ragana).

Dvaro atstovai ir daugumoj kaimo žmonės, tarp kurių gyveno L. Pelėda, be savo dviejų rankų turi dar šiokį tokį turtą. Tačiau yra dar kiti žmonės, kurie minta iš rankų ir kruvino prakaito — tai darbininkai. Jų vargingą būklę pati rašytoja yra pergyvenusi, būdama Vilniuje, ir todel aišku, negalėjo ramiai praeiti pro šalį, o kartais net jau perdaug juodai ir neįtikinančiai tą darbininkų gyvenimą vaizduoja. Tačiau Pelėdos darbininkai nėra kažin kokių fabrikų kalviai ar angliakasiai, bet daugumoj įvairių siuvyklų ir rūbų kirpimo įstaigų meistrai, tarnai, siuvėjai-(jos) ir kiti. Nors jiems rašytoja ir užjaučia, tačiau ir jų tarpe mato sukčių ir neteisingų. Ir revoliucija jų negali išgelbėti.

Pelėda neužmiršta nė tarnų tarnaičių luomo. Tačiau šios

pastarosios gana švelniai ir simpatingai parodomos — tų juodumų kaip ir nematyti.

Kur L. Pelėda pajudina tautinį klausimą, ten visada ji tikra lietuvė, patriotė. Kai tautiškumo reikalą (ar kurį kitą dalyką) mūsų rašytoją stipriau paliečia, ji dažnai dėl idejos pasirodo tendencinga, delko dažnai nukenčia pats menas, kūrinio literatūrinė vertė.

L. Pelėda nepasitenkina tam tikrus blogumus iškeldama ar konstantuodama. Ji dažnai nori surasti tų blogumų priežastį. Savo pačios gyvenimo blogumų viena savo tragedijos priežasčių ji mato auklėjimo stokoje. Todel tai savo raštuose dažnai ir pajudina; kartais net visą apysaką pašvenčia įrodinėdama, kaip skaudžiai tenka pergyventi tragediją neturint išauklėjimo. Be jo žmogus, vis tiek kaip be vairo, esi įvairių vėjų blaškomas ir bejėgis eiti į kovą su gyvenimo kliūtimis. Nurodymas žmogui tam tikro tikslo, geras išauklėjimas ypač reikalingas moterims (mergaitėms), todel jų reikalą mūsų rašytoja dažniausia ir iškelia. Bet kur to gilaus sielos išauklėjimo didžiausia stoka jaučiama? — O gi mūsų nusigyvenusių bajorų dvaruose — norėtų atsakyti L. Pelėda. Ir tam įrodyti ji rašo apysakas „Naujasis Takas“, „Karalaitė lėlė“ ir kitas. Bet mergaičių auklėjimas ne tik dvarui, bet ir paprastiems gyventojams miestiečiams svarbus. Tam įrodyti L. Pelėda yra parašiusi „Panelę Manią“. Taip pat viena iš „Klaidoj“ nurodomų klaidelių yra numatoma kaip auklėjimo stoka.

Nors Lazdynų Pelėda juodai žiūri į gyvenimą, nors jį piešia tamsiomis spalvomis, bet vis delto jos raštuose matyti ir optimizmo ir noro nugalėti tą visą blogą, nepasiduoti apatijai ir negaliai. Tas optimizmas, paprastai, matyti autorės idealizuojamuose, šalia neigiamųjų statomuose tipuose, kurie, žinoma, meniniu atžvilgiu dažnai silpnesni už kitus. Tačiau sveika gyvenimo išmintis ir sveikas optimizmas ryškiai pasirodo cikliuje „Iš senelio Juozo pasakų“. Pas ciklius dvelkia liaudies išmintimi ir jos grožiu, ir meno atžvilgiu taip pat yra vertingas. Taigi L. P. žiūrėjo į gyvenimą ir jo painevas ne vien per savo subjektivinius akinius, bet ir mūsų liaudies akis. Tuo būdu ji mėgino sintetinti liaudies ir individualinę kūrybą.

Aš čia paliečiau vieną kitą motyvą, kurie ryškiau išeina jau surinktuose L. P. raštuose. Plačiau pažvelgti šiame trumpame rašinėly ir nesistengiau. Nesistengiau taip pat vertinti L. Pelėdos kūrybos estetiniu atžvilgiu, nes tai reikalautų kur kas daugiau vietos ir laiko. Beto, norint visa spręsti plačiau, reiktų turėti visus išbarstytus įvairiuose laikraščiuose raštus. Baigdamas tik norėčiau paraginti skaitytojus pačius pažvelgti atydžiau į L. Pelėdos jau surinktus raštus, ir pamatysime, kad su nekantrumu reikia laukti, kad kas iš jaunesniųjų (moterų) užimtų jos vietą.

J. Grinius.

A. Petrauskaitė

Muzikas R. Wagneris ir jo „Lohengrin“

Š. m. kovo mėn. 3 d. Valst. Teatre ėjo R. Wagnerio muzikos drama „Lohengrin“. Kadangi tai yra vienas žymiausiųjų mūsų kultūrinio gyvenimo įvykių, tai „At.“ Nr. 3 buvome pažadėję įdėti dr. A. Petrauskaitės rašomą apie Wagnerį straipsnį. Pildydami pažadą čia jį ir dedame. Red.

Richardas Wagneris nėr v en tiek didis 19 šimt. kompozitorius ir poetas, bet ir didis vokiečių tautinės minties reiškėjas. Sukaupęs savy per amžius susidariusius charakteringus tautos bruožus, jis iškėlė juos savo veikaluose kurdamas vokiečių dvasiai artimus suprantamus tipus. Temas imdavo iš senovės padavimų, nes tik jie jo nuomone yra tyras nesudrumstas tautinės kūrybos šaltinis.

Pasaulio šviesą Richardas išvydo 1813 m. gegužės mėn. 22 d. Leipcige, o pusę metų vėliau mirė jo tėvas. Kitų metų rudenį ponia Wagnerienė ištekėjo už Drezdeno teatro artisto Liudviko Geyero ir su visa šeimyna ten persikėlė. Vaikui baigiant septintus metus mirė ir jo patėvis. Porą metų vėliau jis įstojo į Drezdeno mokyklą ir uoliai mokėsi ten senųjų kalbų ir mitologijos.

Persikėlus visiems į Leipcigą, Wagneris stoja į universitetą, ir susipažinęs tuo laiku su Weinligu, uoliai studijuoja jo priežiūroj harmoniją ir kontrapunktą. Baigęs mokslą, jis gauna vietą Würzburgo, o vėliau Magdeburgo teatre. Ten parašė pirmąsias operas —„Feen“ ir „Liebesverbot“. Ten pat susipažino su gražia, pora metų vyresne, artiste Minna Planer ir ją vedė Karaliaučiuj 1836 m. Bet laimingi jie nebuvo, nes Minna neįstengė suprasti savo vyro tikslų.

Kelis metus dirbęs Rygos teatre, Wagneris nuvyko į Paryžių. Bet ir ten pasisekimo jis neturėjo — apsivylęs grįžo į tėvynę, parsivežęs balgtus Paryžiuj „Rienzi“ ir „Fliegender Holländer“.

1842 m. gavo vietą Drezdeno teatre, ten pastatė savo „Holländer“. Tuo pačiu laiku pradėjo komponuoti Tannhäuserį ir Lohengriną. Bet darbą sukliudė jo dalyvavimas politiniame sukilime, ir jis buvo priverstas pabėgti į Ziurichą. Ištrėmimo metu parašė daug teoretinių dalykų ir gražiausias savo operas, kaip „Tristan ir Izolde“ „Der Ring des Nibelungen“ ir kt. Kai draugai išrūpino jam amnestiją, jis grįžo į Vokietiją ir darbavosi prie Bavarų karaliaus dvaro. Bet ir čia priešų jam netrūko, tat išvažiavo vėl į Šveicariją. Čia jį aplankė Liszto duktė ponia Kosima Bülow, Wagnerio draugo žmona. Po ilgų kovų ji persiskyrė su savo vyru ir 1870 m. ištekėjo už Wagnerio. Jo pirmoji žmona buvo

Richardas Wagneris.

galutinai su juo persiskyrus ir prieš keletą metų mirus Vokietijoje. Savo vienintelio sūnaus gimimo dienai Wagneris parašė poetingą Siegfriedidiliją.

Wagneriui jau seniau buvo kilus mintis pastatyti naują teatrą, pritaikintą jo veikalams. Pagaliau jis išsirinko vietą Bayreuth'o miestely Bavaruose. Lėšų tam reikalui, žlnoma, neturėjo, bet draugai padėjo jam. Be to, buvo įsteigta įvairių šelpimo komitetų, draugijų. Su ilgom pertaukom teatras buvo pastatytas ir 1876 m. įvyko pirmas vaidinimas. Wagneris norėjo, kad šitie vaidinimai būtų lyg tautinės šventės (Bühnenfestspiele). Ir iš tikrųjų, į pirmąjį „Nibelungų" pastatymą suplaukė daugybė žmonių iš visų Vokietijos kraštų. Netrukus Wagneris pradėjo naują veikalą savo teatrui „Parsifal", kuris, baigtas 1882 m., turėjo didžiausio pasisekimo. Taip Wagneriui nors gyvenimo pabaigoje teko pasidžiaugti savo darbais. Jis mirė 1883 m. vasario 18 dieną Venecijoje. Jo kūnas su didžiausiomis iškilmėmis palaidotas Bayreuth'e, jo namų sode.

„Lohengrinui“ siužetą Wagneris paėmė iš senovės padavimų, bet savotiškai jį tiek perdirbo, kad tą veikalą galima laikyti jo originaliu kūriniu. Toli, Monsalvato kalne išrinktųjų ricierių būrys saugoja šv. Gralio taurę, į kurią buvo surinktas Kristaus kraujas,Jam mirštant ant Kryžiaus. Vienas ricierių Lohengrin vyksta žemėn apginti nekaltai pasmerktąją Elzą, Brabanto kunigaikštytę. Bet jis atvyksta ne vien kaipo gynėjas. Jis myli Elzą ir ilgisi jos visa savo sielos galia. Laimėjęs del jos dvikovą, jis lieka žemėj ir siūlo jai savo meilę. Bet saulėti Gralio ricieriai tegali likti žmonių tarpe tol, kol niekas nežino jų vardo. Tat Lohengrin prašo Elzos niekad neklausti, kas jis esąs. Elza sutinka, bet vėliau sulaužo savo priesaiką. Ji negali mylėti nežinomojo žmogaus, — ir tarp jų įvyksta konfliktas, kuris yra visos dramos užuomazga. Ortrudos pasėtų abejonių kankinama, Elza klausia ricierio vardo, ir tuo monentu jiedu yra jau persiskyrę. Elzos tolumoj pastebėta gulbė plaukia vis artyn pasimti dievišką jį ricierių. Jis grįžta į Gralio karaliją — ir tai yra bausmė Elzai už sulaužytą žodį, bet ji yra skaudi lygiai abiem. Svarbiausi dramos asmenys yra Elza, Lohengrin ir Ortrud. Karalius Henrikas, nors ir atvyksta į Brabantą sušaukt kariuomenę, nevaidina žymesnės rolės. Ricieris Telramund, Ortrudos vyras — vien aklas jos įrankis. O jaunas Brabanto herzogas tepasirodo paskutiniam veiksme, ir dramoj visai nedalyvauja.

Elza, Wagnerio žodžiais tariant, yra Lohengrino priešingumas, bet ne absoliutus, griežtas priešingumas, o greičiau jo papildymas. Del to jis nors nesąmoningai jaučiasi jai artimas, ilgisi ir ieško jos. Elza yra švelnios skaisčios sielos, ji giliai myli ir kenčia. Jai pasirodžius orkestre suskamba švelnūs medinių pučiamųjų instrumentų tonai. Ortruda yra griežtai priešinga Elzos tipui. Ji meilės nežino, vien tik gaivalingą baisią neapykantą. Muzika, kuria ji charakterizuojama, turi žiaurumo pažymių, ypač antrojo veiksmo pradžioje, kur žemi klarneto tonai sudaro gūdžią nejaukią nuotaiką.

Wagneris savo kūryba į meną įnešė labai daug nauja. Jis reikalavo, nurodydamas į graikų dramą, sujungti visas meno šakas į vieną. Opera, jo nuomone, turėjo būti ir dramatinis, o ne vien muzikalinis veikalas. Ji turėjo virsti muzikaline drama, kurioje muzika tik papildytų ir ryškiau pabrėžtų dramos turinį ir charakterizuotų atskirus asmenis. Tam tikslui turėjo tarnauti ir visos kitos meno šakos — tapyba (dekorac.), statyba (tam tikras teatras) skulptūra. Tos mintys buvo ir anksčiau žinomos. 16 am. florentiečių mokykla mėgino atnaujinti graikų dramą. Jų tikslas buvo sukurti veikalą, kur pirmoje vietoje būtų dramatinis veiksmas, o muzika jį tik stiprintų. Net pavadinimas „opera“ atsirado daug vėliau, apie 17 amž, vidurį, kai muzikinė drama neteko savo dramatinio pobūdžio. Vėliau Glück (1785 m.) mėgino savo veikaluose tas pačias idejas įkūnyti. Buvo ir daugiau mėginimų. Visa romantikų mokykla stengėsi tas idejas plėtoti. Bet tik Wag-

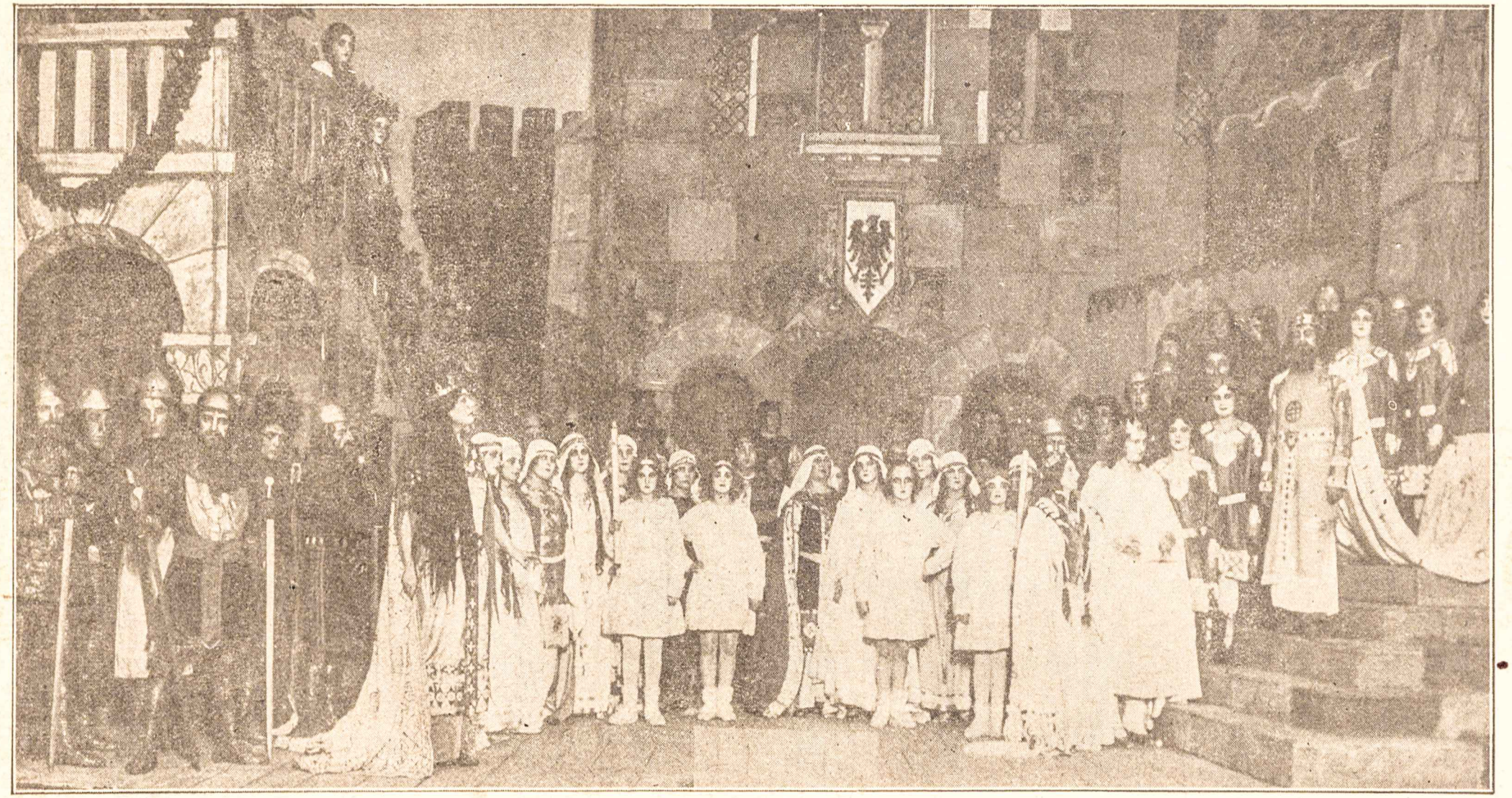

„Lohengrino“ antrasis aktas:

Momentas, kada karalius, dvariškių lydimas, iškilmingai rengiasi laiminti susituokusius — spindulingąjį nežinomą riterį (Lohengriną) su Brabanto Elze.

neris visu ryškumu įgyvendino jas. Iš savo veikalų jis išmetė visus tuščius išorės efektus, nenaturalumą. Jo opera nėr tradicinė opera, bet visai nauja muzikinė drama. Ji dalinasi ne į atskiras arijas, tercetus, ansemblius, šiaip taip tarp savęs sulipdytus, bet į scenas, kurių kiekviena yra pilnai užbaigtas muzikalinis veikalas. Uvertiuroje (įžangoje) taip pat neprisilaiko senų nusistatytų formų, bet laisvai kuria naują ir suriša ją su visu dramos turiniu, taip kad uvertiura pilnai atvaizduoja patį veikalą.

Ryškesnei asmenų charakteristikai Wagneris išplėtojo ir ištobulino vedamųjų motyvų techniką. Tie motyvai pasikartoja arba visai nepakeisti, arba harmoniškai naujai apdirbti, prisitaikant prie aplinkumos pobūdžio. Pav. Lohengin turi jį lydintį motyvą, kuris suskamba orkestre ne tik jam pasirodžius, bet ir kitiems apie jį priminus. Pirmoje scenoje Elzai pasakojant apie nepaprastą riterį, Lohengrino motyvas suskamba neaiškiai As-Dur tone. Lohengriniui pasirodžius tas pats motyvas pereina į ryškesnį giedresnį A Dur toną ir be žodžių charakterizuoja saulėtą drąsų Gralio pasiuntinį. Lohengrinui grįžtant, jį palydi liūdnas ir skausmingas A Moll tonas. Šituos vedamuosius motyvus vartojo ir senesnio stiliaus operose, bet pripuolamai. Wagnerio muzikalinėse dramose jie virto charakteringu stiliaus pažymiu.

Orkestrą Wagneris suskirsto mažomis grupėmis, kad galėtų gauti didesnių niuansų, ir žymiai jį padidina. Ir čia suprantamas ir reikalavimas specialaus teatro su pridengtu nuo žiūrovų orkestru. Harmonikoje Wagneris pasižymi ypač turtinga moduliacija ir chromatika.

Pirmosios operos prisilaiko dar senovinių formų. „Holländere“, jau žymu naujl mėginimai. Bet tik „Lohengrinu“ Wagneris galutinai baigė pereinamąjį laikotarpį ir nuėjo savarankišku nauju keliu.

Bendrai tariant, „Lohengrino“ operoj yra nuostabiai gražiai išlaikytas stilius. Čia Wagneris pilnai išmoko „muzikos kalbą“, ir sujungęs ją su poezijos kalba ryškiai atvaizdavo giliausius žmogaus sielos pergyvenimus. „Lohengrino“ muzika visiškai atatinka dramos turiniui ir visas kūrinys daro vienodai gilaus dramatinio ir muzikinio įspūdžio. „Lohengrine“ Wagneris pilnai įgyvendino savo idejas. Visi vėlesnieji jo veikalai skiriasi nuo „Lohengrino“ tik tobulesne vedamųjų motyvų technika ir turtingesniu medžiagos apdirbimu.

J. B.

Plaukiojimo sportas

(Pagal „Der Schwimmsport“ — 4. Luber.).

Atėjo pavasaris, atbunda gamta, atbunda ir mūsų ateitininkijoj tam tikros naujos darbo srityS. Po ilgai užsitęsusios žiemos, formulių kalimo ir problemų rišimo, saulei užkaitinus, visi galvotrukčiais veržiasi į laukus ar aikštes šaukdami: „Sportas, sportas ir dar kelis kart sportas!“

Iš tiesų! Kam nenusibodo ištisas savaites tarpe surūkusių, apdulkėjusių keturių sienų prie knygos sėdėti? Vargu bau toks atsiras! Tad neveltui jie taip ir veržiasi.

Kad sportas ateitininkuose ypač moksleiviuose stovi ne paskutinėj vietoj, tai jau aiškiausiai praėjusių metų gyvenimas parodė. Tačiau, kad jau jis būtų taip praktikuojamas, kad nebūtų galima jam nieko primesti, tai pasakyti negali. Ir štai viena sporto sritis, kurios plėtojimuisi daugumoj vietų sąlygos, rodos, kuo geriausios, tačiau yra, bent dalimi, apleista. Ta sritis, plaukiojimo sportas, apie kurį čia ir paduodama, iš pradžioj minėto veikalo, keletas minčių.

Kokia praktinė plaukiojimo nauda, rodos, nevertėtų nė kalbėti. Plaukioti reiškia sugebėti išsilaikyti vandens paviršiuje.

Kiekvienas kūnas įmestas į vandenį skęsta arba pasilieka paviršiuje, jeigu juo išstumtas vandens svoris yra didesnis ar bent lygus paties kūno svoriui. Žmogus, kurio kūnas už tokio pat tūrio vandens kiekį specifiniai yra sunkesnis, norėdamas vandens paviršiuje išsilaikyti, turi išmokti plaukti vartodamas tam tikrus judesius.

Plaukiojimas yra viena iš higieniškiausių sporto šakų. Šiandien tuo nieks neabejoja. Vienas vokiečių ministeris, rodos, Gossler 1883 m. yra pasakęs: „Plaukiojimas yra idealų idealas harmoningai tobulinti kūną. Nėra kitos sporto rūšies, kuri galėtų drįsti plaukiojimą konkuruoti.“ Yra ir daugiau panašių šiuo klausimu išsireiškimų. Plaukiojimas pripažįstamas kaipo geriausia priemonė kūnui harmoningai lavinti.

Viename Vokiečių Plaukiojimo Sąjungos metrašty, kur kalbama apia higieninę plaukiojimo vertę, randame sekančio turinio žinių:

Kalbant apie plaukiojimo įtaką kūnui reikia skirti du momentu: 1) vėsi aplinkuma ir 2) judėsiai. Mūsų kūno paviršių suerzinęs šaltis priverčia odos indus susitraukti ir kraujas grynai mechaniniu būdu suteka iš paviršiaus į kūno vidų. Oda tampa išbalus ir nelygi (žąsinė). Bet po kiek laiko vėl išsiplečia ir ištekėjęs kraujas grįžta į odos paviršių. Oda pasidaro raudona ir jaučiame tam tikrą malonumą. Mokslinėj literatūroj šį reiškinį

vadina pirmąja reakcija. Juo vandens temperatūra yra žemesnė, tuo šis apsireiškimas ryškiau pajuntamas.

Toks kraujo indų keitimasis turi įtakos širdžiai, kraujo tekėjimui ir drauge kvėpavimui. Maisto virškinimas, ką kiekvienas besimaudydamas galėjo patirti, vyksta daug smarkiau.

Jei kūnas laikomas ilgiau vandeny, tai apima šaltis, įvyksta taip vad. antroji reakcija. Tačiau ši reakcija būva jau kitokio pobūdžio. Odos paraudonavimas būva daug tamsesnis ir kraujo tekėjimas lėtesnis. Šio antro šalčio besimaudantis neprivalėtų sulaukti, jei nenori savo sveikatai pakenkti. Apsisaugoti galima įvairiais judesiais bei plaukiojimu.

Žmonės, kurie fiziniai daugiau yra išlavinti turi tvirtesnius raumenis, ir vandeny gali ilgiau išbūti: didėjant maisto virškinimui gaminasi daugiau ir šilimos, kuri reikalinga palaikyti šaltai aplinkumai veikiant.

Plaukiant dirba visi kūno raumenys: pradedant rankomis ir baigiant kojų galais. Galvai vandens paviršiuje išlaikyti turi daug dirbti sprando, krūtinės ir menčių muskulai, kas ypač teigiamai atsiliepia į mūsų stačią kūno eiseną. Status kūno laikymas leidžia daugiaugiau išsiplėsti krūtinės lastai ir perleisti daugiau oro.

Kokią naudą plaukiojimas gali atnešti asmenims, kurie turi silpną krūtinę ar užsiauginę kuprą, rodos, kiekvienam gali būti aišku.

Didelis krūtinės lastos išplėtimas ir didelio kiekio oro ikvėpimas turi ir daugiau savo teigiamų pasekmių. F. Müller'is iš savo patyrimo apskaičiavo, kad žmogus per minutę vidutiniškai perleidžia per savo plaučius 8 litrus oro; tuo tarpu plaukdamas per minutę vidutiniai perleidžia per plaučius apie 51 litr., vadinas dar daugiau, kaip lipant į kalnus (42 litr.).

Plaukiojimas ypatingai turi pirmenybę prieš kitas sporto šakas dar ir tuo, kad plaukiant kvėpavimas būna taisiklingas, lėtas ir ritmingas su kūno judėjimu; bėgimuose kvėpuojama dažniausiai netaisiklingai.

Panašiu būdu kaip į kvėpavimo organus taip ir į širdį plaukiojimas daro teigiamos įtakos. Kaip kiekviename darbe, taip ir plaukime dirbantieji raumenys reikalauja daugiau maisto, o jį atneša kraujas. Kada pradedama maudytis, kaip pradžioj minėjau, daug turi dirbti ypač širdis.

Apibudinus nors trumpais bruožais tą reikšmę, kurią plaukiojimas ir bendrai maudymasis daro mūsų kūno sruktūrai, negalima praeiti nepaminėjus ir tai, kiek ši sporto sritis padeda mūsų kūnui užsigrūdinti prieš įvairias oro atmainas. Tai geriausia priemonė apsisaugoti nuo peršalimo. Persišaldome tada, kai mūsų odoj kraujo indai šalčio suerzinti nereaguoja t. y. nesusitraukia šilimos aikvojimui sumažinti. Maudantis, kaip jau minėta, tokį kraujo indų susitraukimą bei išsiplėtimą kaip tik ir lavi-

name. Įvykus temperatūros pasikeitimui mes taip aiškiai to skirtumo nematome, kadangi mūsų odoj esantieji kraujo indai grynai mechaniniu būdu tai susitraukia tai vėl išsiplečia.

Baigiant svarbu pažymėti dar vienas dalykas, kurį duoda mums plaukiojimas ir kuris yra, tarsi, visų kitų viršūnė, tai įtaka, kuri daroma mūsų nervų sistemai. Kaip mes jaučiame išsimaudę dvasioj tvirtesni, kiek mūsų galvojimas būna tikslesnis ir kiek įgaunam naujos energijos, kiekvienas išsimaudęs puikiausiai galėjo patirti. Vėsus maudymasis yra tikras jaunatvės šaltinis mūsų nervų sistemai. Tik per plaukiojimo sportą galima išauginti žmonės tvirti kūnu ir skaistūs dvasia. O mūsų laikams tik ir reikalingi žmonės tvirto būdo ir nepalenkiamos valios. Savaime suprantama, jei ši sritis tinkamoj aukštumoj būtų pastatyta, mūsų jaunuomenės ypač moksleivijos sveikatai nemaža būtų galima pasitarnauti. Plaukiojimo sportas palaikytų mūsų moksleivių tarpe sveikatą, darbštumą, tvirtumą ir t. t... Apsaugotų nuo nusiminimo, nevilties ir kitokių mūsų moksleivijoj pastebimų nenormalumų.

Tad besiartinant vasarai jau iš anksto ruoškimės į plaukiojimo sportą.

A. Tylenis

Naujasis Pasaulis

(Žiūr. „Ateitis“ Nr. 3, 178 pusl.).

Amerikos biznio fizionomija.

Žodis „biznis“ jau ir mūsų krašte įeina į madą. Tačiau, vargu jis yra tiksliai suprantamas. Mes neturime tokio lietuviško žodžio, kuris visai atatiktų „biznio“ sąvokai. Amerikoj šitas žodis yra vartojamas labai plačia prasme, bet gal dažniausiai juo apibendrinama prekybos ir pramonės verslai. Kadangi šitie verslai yra svarbiausi praturtėjimo šaltiniai, tai jiems taikomas žodis „biznis“ labai glaudžiai yra susijęs su turto ir, apskritai, dolerio sąvoka. Dėliai to, išgirdęs žodį „biznierius“, paprastai įsivaizduoji storą „doleravą“ ponį. Taip iš tikrųjų ir yra. Beveik visi, kurie tenai kokį nors biznį varo, yra stori, turtingi ponai ir tikri amerikonai.

Labai dažnai sakoma, kad Amerika — biznio šalis, dolerių ieškojimo ir gaudymo arena, kad tai yra „aukso kiaulė“, gimdanti be galo daug aukso paršiukų ir kad kiekvienas, patekęs į tą nelemtą viešpatiją, tampa tos aukso kiaulės vergu. Gal būt čia yra tiesos krislelis. Amerikoj žmogus daugiau ne kaip kur kitur yra į biznį palinkęs, daugiau turi galimumų, gabumų ir energijos tų turtų įsigyti, daugiau jų ir turi.

Štai kuklus ir tamsus mūsų kaimo žmogelis, kuris nė sapne nedrįso sapnuoti apie tokius galimumus, nuvažiavęs Amerikon ir pragyvenęs keliolika metų, tapo, kaip amerikonai sako, „šimto tūkstančių dolerių vertas“...

Fordas, kuris prieš kelias dešimtis metų drauge su paprastais darbininkais plakė geležį, šiandien yra automobilių karalius, kurio fabrikai ir kitokie turtai verti šimtų milijonų dolerių. Aukščiausio pasauly (55 aukštų) Woolworth namo savininkas savo biznio karjierą pradėjo nuo krautuvėlės, kurioj pardavinėjo daiktus 5 ir 10 centų vertės; o dabar jau — milijonierius. Ir kiek mes rasime tokių žmonių, kurie prieš porą ar trejetą dešimtų metų dirbo juodžiausius darbus, o dabar virto turtuoliais „aukso vabalais“ vadinamais.

Kas yra šito milžiniško pasisekimo pagrindas ir priežastis? Aišku — žemės turtai arba materialinės gėrybės ir tam tikras žmogaus nusiteikimas, kad daugiau tų gėrybių pagaminti. Be materialinių gėrybių negalimas joksai progresas. Taip pat, be lemto žmonių nusiteikimo energingai dirbti, neįmanoma jokia kultūrinė pažanga, nors materialinių gėrybių būtų ir pakankamai. Rusijos kraštas yra labai turtingas, tauta sena ir gausinga, bet kas iš to — turtai guli žemėje, o skurdus žmonių gyvenimas merdėja sustingęs vietoje. Tuo tarpu Amerika per keletą dešimtmečių savo milžiniška pažanga nustebino visą pasaulį. O tai del to, kad ji, turėdama didžių turtų, su dar galingesniu nusiteikimu ir energija ėmėsi juos versti kultūrinėmis gėrybėmis.

Šitoji ypatinga nusiteikimo jėga ypač ryškiai jaučiama Amerikoje biznio gyvenime. Ji instinktyviai pagauna kiekvieną, į jo areną įžengusį, žmogų ir stumia pirmyn, skatindama pergalėti kad ir didžiausias kliūtis.

Tos jėgos pradą gal reikėtų ieškoti pirmykščių Amerikos ateivių — pionierių sielos gelmėse. Tie pionieriai, kurių dvasios antspauda ir dabar dar matoma Amerikos gyvenime, buvo fanatiški, asketiško būdo anglikai — puritonai. Išguiti iš tėvynės del savo kraštutinių religinių įsitikinimų, jie plaukė į Naująjį Pasaulį ir skynė čia naujo gyvenimo ir kultūros kelius. Jų religiją galėtume pavadinti intensyvaus darbo religija. „Prakaitą braukdamas valgysi gyvenimo duoną“ — štai galingas jų gyvenimo motto. Jo vedamas energingas, geležinės valios puritonas kovojo su barbarais indėnais, rovė miškus, plėšė dirvonus, sausino pelkes ir liūnes, skaldė uolas, tiesė kelius, statė tiltus, miestus ir t. t. ir t. t. Tačiau visas tas milžiniškas darbas ne vien del to buvo daromas, kad įgytų kuo daugiausiai žemės turtų, bet svarbiausiai del to, kad išpirktų nuodėmingo žmogaus kaltes. Darbas — tai kalčių išperkamoji bausmė. Darbas, naikindamas žmogaus kaltes, gamina dangiškuosius turtus. Dėlai to darbas turi būti viso gyvenimo esmė bei turinys... Šitoks principinis puritonų nusistatymas turėjo labai didelės įtakos

į pirmuosius Amerikos gyventojų sluogsnius. Darbo meilė ir pagarba įleido šaknis į pačią jų širdį. Darbo idejos uždegti, amerikiečiai visur ir visada be galo daug dirbo ir tas darbas iškėlė Ameriką į aukščiausią materialinės kultūros laipsnį. Bet patsai darbo supratimas ilgainiui pasikeitė. Jeigu puritonai dirbo del to, kad išpirktų savo kaltes, dirbo del darbo vertingumo, tai moderniškas amerikietis gal daugiausiai del to yra labai darbštus, kad jis mato milžiniškus darbo vaisius. Jis gerai supranta, kad visos tos kultūrinės gėrybės, tie neįkainuojami šalies turtai, tie didžiausi gyvenimo patogumai ir komfortai, kokių pasaulis nėra matęs, yra tiesioginiai darbo padariniai. Pagaliau, jis mato, kad didelės darbo pastangos ir atskirus asmenis padaro galiūnais ir žvaigždėmis materialinės kultūros aukštybėse. Krašto didžių turtų resursai, pridėjus prie jų intensyvaus darbo, duoda galimumo kiekvienam drąsiam, energingam žmogui pasiekti tą, ką jis yra užsibrėžęs. Darbas ir sėkmingumas eina greta. Darbo ir sėkmingumo sąvokos, tartum, susilieja. Pati „darbo religija“ lyg ir virsta „sėkmingumo religija“. Taip pat keičiasi ir darbo įvertinimas. Tie darbai, kurie yra vaisingiausi ta prasme, kad gamina didžiausių materialinių gėrybių, atsistoja pirmoje ir garbingoje vietoje. Todel visokie verslai, pramonė, prekyba, apskritai, visa tai, ką amerikiečiai plačia prasme vadina biznis, įgauna didžiausios reikšmės.

Vadinamojo juodojo darbo meilė moderniško amerikiečio širdy pradeda vėsti. Tenai žiebiasi aistringa biznio meilė, kuri tiesiog veda prie jo dievinimo ir garbinimo. Biznis tampa kažkokiu azartiniu žaismu, kurio sėkmingumas yra kuone didžiausias visų troškimų ir pastangų tikslas. Ir lig šiol į tą biznio areną ėjo visi didieji ir gabieji žmonės. Gal būt del to Amerikoj dar nerandame didžių rašytojų ir menininkų, kad jos genijų kūrybinės galios buvo kur kitur nukrypusios.

Del to, kas aukščiau suminėta, Amerikos progresas pakrypo materialinės kultūros keliais, o jo vienu stipriausiu varykliu tapo biznis. Be sugestiškos „sėkmingumo religijos“ įtakos milžinišką biznio augimą ir įsiviešpatavimą apsprendžia dar kitos, specifiškos biznį varančių žmonių dvasios savybės: iniciatyva, energija, drąsa, savimi pasitikėjimas, optimizmas bei entuziazmas. Šitos be galo vertingos praktiškam gyvenimui dvasios savybės, apskritai, yra charakteringos beveik visiems Amerikiečiams. Aišku yra, kad tie žmonės, kurie per audringas jūras plaukė į tolimą kraštą ieškoti naujų gyvenimo galimybių, buvo kitokios dvasios negu daugumas mūsų, mėgusių tik prie šilto pečiaus kiūtoti, daug kalbėti, svajoti, o mažai dirbti... Šitie energingi bei ištvermingi žmonės ir sukūrė Ameriką — tą naują, naujos žmonių dvasios tėvynę.

Plačioj ir derlingoj savo veikimo dirvoj matė didžiausių galimybių biznio srity — todel visas jų veikimo centras į jį pasviro. Amerika pirmoj eilėj tapo „biznio šalis“ ir jos geniališkumas lig šiol reiškėsi vien tik biznio arenoj...

Toksai krašto „subiznėjimas“ neša daug ir neigiamų ir teigiamų padarinių. Pirmiausiai, biznį sekąs kapitalizmas ir gyvenimo materializėjimas užnuodija žmogaus sielą ir nuslopina kilniuosius jausmus. Tapęs auksinio veršio garbintoju ir vergu, žmogus dažnai daugiau nieko nebemato, kaip tik turtą ir jo ženklą dolerį. Kad tų dolerių kuo daugiau milijonų pririnktų, jis eina ir tais keliais, kurie veda per kitų žmonių sąžinę ir širdį. Dėliai to ir garbingoj laisvės šaly mažų vaikų, moterų ir silpnųjų išnaudojimas nėra naujiena.

Kapitalistų ierarchijos įsiviešpatavimas užkulisiniame politinio ir kultūrinio gyvenimo centre ir jų milžiniška įtaka į visuomenės mases slaptingomis jėgomis pradeda gązdinti ir didžiuosius optimistus.

Jau kalbama, kad „aukso kiaulės“ pradeda knisti garbingos Amerikos laisvės statulos pamatus; dejuojama, kad ir pati statula esanti nusikreipusi nuo Amerikos į audringąjį okeaną... Skundžiamasi, kad laisvoji šalis esanti užlieta slopinančių kapitalizmo bangų, kad visas kultūrinis gyvenimas, įspraustas į šabloniškus rėmus, turįs nusilenkti kapitalizmo sostui.

Taip, daug čionai tiesos. Biznio ir kapitalizmo tiranija visada darydavo ir dabar dar daro didžių blogybių. Bet dėliai to mes negalime dar pasmerkti paties biznio ir jo gaminamų turtų. Be blogo jis visur, o ypač Amerikoj, daro be galo daug ir gero. Tik milžiniški turtai nestovi vienose rankose, bet materialinių gėrybių pavidale skleidžiasi po visą kraštą, tarnaudami visos tautos kultūrinei gerovei. Ypač vaisingas yra Amerikos kapitalo ir mokslo bendradarbiavimas, kurių galybė ir įtaka yra labai didelė. Dėliai to niekur pasauly žmonės nesinaudoja tokiais gyvenimo patogumais ir tokiame maštabe, kaip Amerikoje. Kadaise garsusis milijonierius Fordas pasakė „aš noriu duoti kiekvienam darbininkui automobilį...“ Ir tai nebuvo fantazija. Jau dabar daugybė darbininkų savo automobiliais važinėja į fabriką dirbti. Praeis keliolika metų — visi jais važinės. Paprastai, kas mūsų krašte laikoma didelės prabangos dalyku, Amerikoj jau ir dabar tampa kuo ne kiekvieno žmogaus kasdieniniu reikalu. Moderniški butai, centralinis šildymas, kanalizacija, vonios, minkštos, supančios kedės, pianinai, telefonai, gramafonai, radiofonai ir kitoniški gyvenimo komfortai kasdien apima vis platesnes darbininkų mases.

O visa tai duoda sistematingas darbas, išsikerojęs biznis ir milžiniški kapitalai. Be darbo, ypač be bizniško darbo, nėra turtų, o be turtų arba materialinių gėrybių nėra žmoniško gyvenimo, negali taip pat būti lemto civilizacijos bei kultūros augi-

mo, nes materialinės gėrybės yra kultūrai atrama. Dėliai to — biznio mes negalime smerkti. Jei jo dėka į kultūrinį gyvenimą gali įeiti vis didesnės žmonių masės, tai, aišku, jis yra vienas svarbiausių kultūros progreso veiksnių.

Kas gero iš tos be galo branginamos europeiškos kultūros, kurios saldžių vaisių ragavo tik maža išrinktųjų — aristokratų dalelė, o kiti paniūrę, išbadėję, grumodami šaukė „panem et circenses...“ Jie ir toliau šauks ir grumos net nušluoti nuo žemės tuos aukštos kultūros rūmus, kurių durys minioms amžinai buvo užrakintos... Amerikos turtai ir materialinė galybė, kur padarė milžiniška biznio organizacija, tų paslaptingųjų rūmų duris atidarė milionams žmonių... Ir kas žino, ar tie milionai, pakvėpavę kultūringesniu oru, pagyvenę žmoniškesnėse sąlygose, neprilygs ar net nepralenks tą išrinktųjų saujelę, kuri Europoj per amžius buvo monopolizavusi kultūrinio gyvenimo vaisius ir jais maitindavosi išdidėjusi, išlepusi ir nuo tos materialinio darbo bei vargo žmonių masės atsiskyrusi ir į padanges pakilusi... Šiaip ar taip būtų, bet jei Amerika tikrai imsis kultūrinti savo kraštą, tai ji daug geresnių vaisių sulauks negu Europa. Man rodos, kad mes labai klydome svajodami pripildyti dvasios turtais žmonių protus ir širdis, kada jie alkani ir nuogi. Išbadėjusiam ir sušalusiam žmogui, kalbant apie kultūrinius dalykus, racionališkiausiai ir praktiškiausiai atrodo — parduoti visas kultūrines įstaigas bei gėrybes ir už tai nupirkti duonos ir apdaro... Suprantama, kad tokiose sąlygose nėra galimas joks kultūrinis progresas.

Amerika nori ir eina priešingais keliais — ji stengiasi pirmiausia žmones pavalgydinti ir aprėdyti, o paskui kultūrinti. Čia yra jos pasisekimas ir naujo, šviesesnio gyvenimo ateitis. Jei prie to prisideda biznis, tai mes negalime jo smerkti ir nekęsti, bet palinkėti dar geresnio vaisingumo.

(Dar ne galas).

Nauji svarbūs veiksniai mūsų krašto religinei pažangai.

Geras susitvarkymas, reikalingų administracijos centrų įsteigimas — labai svarbus dalykas toje ar kitoje visuomenės gyvenimo srityje. Tai palaiko, stiprina valstybės jėgas, duoda tvirtesnį pagrindą tėvynės gerovei. Ypač tai begalo daug reiškia doros bei religijos reikaluose; čia visokia netvarka yra kenksminga. Tvarka, galingi protingi užsimojimai, drąsa ir ištvermė juos vykinant — tai svarbiausi dorinės bei religinės pažangos veiksniai.

Nenuostabu tad, kad susipratę Lietuvos katalikai džiaugiasi, jog pagaliau neokupuotoje tėvynės dalyje sutvarkyta bažnytiniai reikalai. Būtent, šių metų balandžio 4 dieną įsteigta bažnytinė Kauno provincija, o balandžio 5 dieną paskirta sudarytoms diecezijoms penki vyskupai ir vienas arkivyskupas metropolitas.

Kauno bažnytinė provincija susideda iš Kauno arkidiecezijos, Telšių, Panevėžio, Vilkaviškio, Kaišedorio diecezijų; be to, Telšių diecezijos valdytojo valdžiai pavesta sudaryta iš Klaipėdos krašto katalikiškų parapijų Klaipėdos prelatūra.

Naujai sudarytoms vyskupijoms valdyti šv. Tėvas paskyrė: Kauno Arkivyskupijai arkivyskupą metropolitą *Juozapą Skvirecką,* buvusį ligi šiol žemaičių diecezijos vyskupą—pagelbininką, Teolog.-Filosof. Fak. ord. profesorių; Telšių vyskupijai Seimo pirmininką prelatą *Justiną Staugaitį;* Vilkaviškio vyskupijai — to pat krašto vyskupą *Antaną Karosą;* Panevėžio vyskupijai—Teolog.—Filosof. Fak. ekstraord. profesorių kanauninką *Kazimierą Paltaroką;* Kaišedorio vyskupijai — to pat krašto administratorių kanauninką *Juozapą Kuktą.* Be to, Vilkaviškio vyskupo koadjutorium (padėjėju) su įpėdininkybės teise

paskirtas Užsienių Reikalų Ministeris Teolog. — Filosof. Fakulteto ekstraord. profesorius šv. Tėvo rūmų šambelionas kunigas Dr. *Mečislovas Reinys.*

Paskirtieji mūsų krašto Bažnyčios ganytojai savo kilniais darbais ir rūpesčiais visi labai gerai žinomi Lietuvos visuomenei. Galima tad pamatuotai tikėtis, kad mūsų tėvynei išauš naujos laimingesnės gadynės aušra. Doriškai ir religiškai mūsų tautai sustiprėjus lengviau bus nugalimos Lietuvos priešų statomos kliūtys, greičiau pavyks atgauti, kas mūsų tautai teisėtai priklauso.

Tik neišmanėlis arba tautos bei katalikybės priešas gali būti nepatenkintas Bažnyčios reikalų mūsų krašte sutvarkymu. Susipratę lietuviai katalikai su pasigailėjimu žiūri į dvasinį laisvamanių bankrotą, kurie dabar del katalikų tikybinių reikalų mūsų krašte pagerėjimo kelia trukšmą ir reiškia pretenzijų saviškai tvarkyti katalikų sąžinės dalykus.

Paskirtieji mūsų krašto Bažnyčios ganytojai visi yra širdingi uolūs lietuvių katalikiškos moksleivijos rėmėjai. Tad juo labiau yra pagrindo džiaugtis šią valandą ateitininkijai del įvykusių laimingų atmainų mūsų krašto bažnytiniame gyvenime.

J. Dobrovolskis

Pradedant statyti Ateitininkų Namus

Ateitininkų organizacijai vis labiau besiplečiant reikėjo susirūpinti, kad ta plati organizacija turėtų savo židinį, savo centrą, kuris ją jungtų ir gaivintų.

Turint visa tai galvoje, Ateitininkų Susišelpimo Fondo Valdyboje kilo mintis statyti Ateitininkų Namus. Šį mintis radusi pritarimo įvairiuose Ateitininkų Centruose ir buvo pradėta realizuoti.

1924 met. gegužio mėn. At-kų Sus. Fondo Valdyba sudarė Ateitininkų Namams statyti Komitetą iš: pirm. Kun. P. Dogelio iždin. J. Kaupo ir sekretoriaus J. Matulionio; Statybos Komisiją iš: inž. Skardinsko, V. B. Aleksandravičiaus ir A. Bistricko; Finansų Komisiją iš: P. Grajausko, Ant. Andziulaičio, M. Grigaitytės, Kun. Durasevičiaus ir Jurg. Masaičio. Komiteto darbus vykinti sutiko J. Leimonas ir jo bei kai kurių Komiteto narių pastangomis buvo pradėtos rinkti Namams statyti aukos. Ypač daug surinkta pasižadėjimų po 400 litų.

J. Leimonui išvažiavus į užsienį, jo darbus tęsė P. Pakarklis. Tuo laiku Komitetas gavo žemės sklypą Vytauto kalne, kur ir manė pastatyti Namus. Paruošė keletą namo projektų ir išleido Kun. Kiškį ir Stud. Tylenį į Ameriką rinkti Namams statyti aukų. Jų rinkimas ėjo tiek Lietuvoj tiek ir Amerikoj ir jau 1925 pavasarį Komitetas buvo manęs pradėti statyti Namus. Vietą buvo numatę Laisvės Al. N 3, bet daug kas patarė dar su darbu susilaikyti ir ieškoti patogesnės vietos namams statyti, ne kaip Laisvės Al. N 3. Darbas buvo atidėtas ir buvo tenkinamasi vien aukų rinkimu.

1925 met. rudenį vėl pradedama stipriau mąstyti apie statybos pradžią. Čia atsisakė Komiteto reikalus vesti Povylas Pakarklis ir tą darbą apsiėmė toliau tęsti Jurgis Dobrovolskis. Šiuo laiku toliau varomas aukų rinkimas Lietuvoj. Apie Kalėdas grįžo atstovai Kun. Kiškis ir Stud. A. Tylenis iš Amerikos, kurie ten buvo surinkę 12 000 dolerių ir išskaičius visas padarytas išlaidas Namų Komitetas gavo pinigais ir L. Bonais apie 9000 dolerių. Tai graži suma, už kurią visi ateitininkai turi būti dėkingi broliams amerikiečiams ir mūsų atstovams Kun. St. Kiškiui ir A. Tyleniui. Namų vietos klausimas buvo diskutuojamas net keliuose Komiteto posėdžiuose, o vėliau pasitarus dviejuose platesniuose posėdžiuose, kur buvo kviesti netik Komiteto nariai, bet ir įvairių Centrų atstovai ir mums aukojusieji, galutinai išspręstas. Klausimą rišant buvo susidariusios trys nuomonės—Namus statyti Laisvės Al. 3, Vytauto kalne ir, trečia nuomonė, Aleksote.

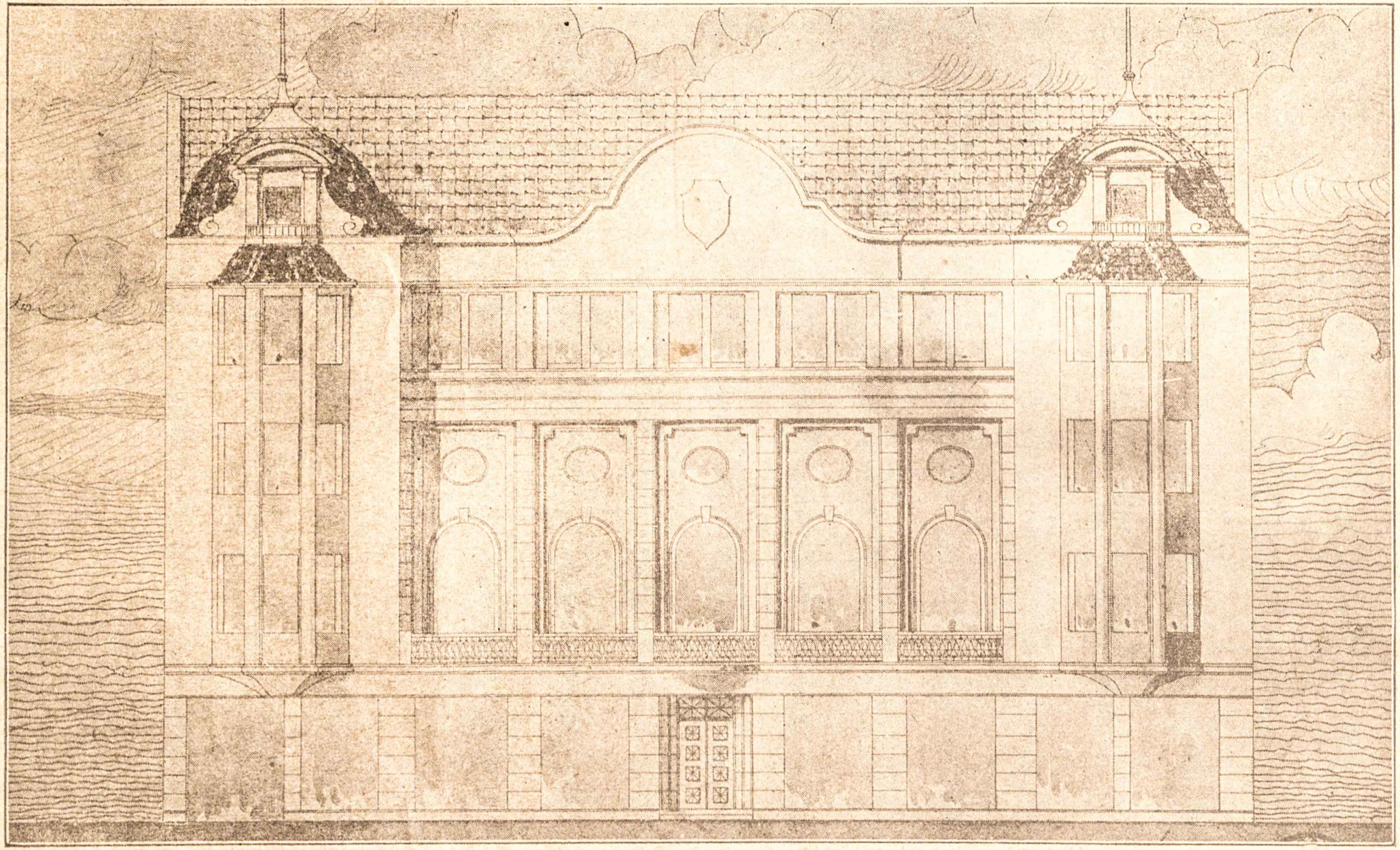

. Statomų Kaune Ateitininkų Namų projektas.

Komitetas siūlė statyti Laisvės Al. 3, nes čia pastatytieji Namai bus miesto centre daug patogesnėj vietoj nekaip ant vieno ar kito kalno. Galutinai buvo susitarta ir nutarta Namai statyti Laisvės Al. 3 N. ir štai del kokių priežasčių: Vytauto kalne statyti Namai nepatogu delto, kad nėra vilties, kad Universitetas būtų ten pat statomas, tad pastačius ten Namus studentams reikėtų labai toli vaikščioti; statant Namus Aleksote reikėtų ten įsigyti žemės sklypas, kurs būtų kainavęs didesnę pusę mūsų surinktų pinigų. Tad vienur nepatogumas, kitur neturėjimas lėšų projektus suardė.

Išsprendus vietos klausimą buvo ginčų, ar statyti bendrabutį maždaug šimtui studentų, ar statyti Namus su sale, skaitykla, valgykla ir butais, Namą, kurs būtų visai organizacijai, kur galėtų tilpti 70 studentų? Nuspręsta statyti Ateitininkijos Namas, kurs galėtų tarnauti ne vien kaip bendrabutis šimtui studentų, bet visai ateitininkijai.

Statant Namus gražius ir tokius, kurie būtų visos org-jos židiniu, reikėjo juos statyti prie gatvės gražioj vietoj. Tad Komitetas, leidžiant sendraugių visuotinam susirinkimui, nutarė seną $1^1/^2$ aukšto namą nugriauti ir jo vietoj statyti naujus Namus visu ilgiu skersai turimo žemės sklypo.

Senieji namai buvo nugriauti del to, kad naujiems Namams buvo nepatogu stoti kieme, o ir pats senasis namas buvo silpnas ir labai didelio remonto reikėjo jam bent kiek sutvarkyti, kad galėtų keletą metų studentai gyventi, o ant to pačio namo dar vieną aukštą uždėti nebuvo galima, nes pamatai ir sienos buvo suvis silpni. Atsižiurint į visa tai senieji namai jau nugriauti ir pradėti tiesti pamatai naujiems Namams, kurie bus 4 aukštų, su bendrabučiu, sale, skaitykla, valgykla ir kitomis įstaigomis.

Nors galutinai Namams išstatyti Komitetas lėšų dar neturi, bet tikėdamas visuomenės palankumu ir ateitininkų darbštumu tikisi pradėtus tinkamai ir laiku užbaigti. Jei visi ateitininkai imsis šio sunkaus darbo, o visuomenė parems, tai darbas bus šį rudenį baigtas, o ateitininkai turės gražius ir jaukius savo rūmus,

Ateitininkų Centrai šį darbą suprato, gyvai pritarė ir išleido visai Ateitininkijai Manifestą Ateitininkų Namų reikalu. Dabar lieka plačiai Ateitininkų org-jai, visiems kaip vienam, prisidėti prie to kilnaus darbo—renkant aukas, sutaupytą centą aukojant Namams statyti, suruošti pramogų bei rinkliavų ir jų pelną skirti Namams statyti. (Veikliausius asmenis ir at-kų kuopas, kurios daugiau prisidės prie Namų statymo Redakcija mano viešai paskelbti ir dovanų paskirti. R e d.) Nuo visų ateitininkų veiklumo priklauso įsigyjimas Namų—savos pastogės.

A. a. Petrutei Tulabaitei

A. a. P. Tulabaitė gimė 1902 m. 1922 m. baigė Mariampolės Valstybinę Ryg. Jono gimnaziją ir ligi savo mirties mokytojavo Naumiesčio „Žiburio“ progimnazijoj ir mokytojų kursuose.. Buvo uoli ateitininkė ir, būdama mokytoja, dirbo įvairiose org-jose, ypatingai atsiduodama pavasarininkų darbui. 1926 m. sausio m. 19 d. mirė Kauno ligoninėj. Jai paminėti dedamos šis jos mokslo draugės straipsnelis. *Red.*

Saulėta pavasario diena. Senai tokią mes turėjome. Ji šiemet — pirma. Dar maža garsų — to linksmojo laiko pranašų. Nedrąsiai tiesia pavasario karalaitė savo aukso stygas į atbundančią gamtą, jau paskutines žiemos liūdesio ašaras nuo veidų braukiančią. Visai nauja atmosferos banga užkliudė tas pavasario lyros stygas, ir ji suskambėjo. Bet kaip?

Tragingai! Mirtis. Užgeso gyvybė. Styga skamba liūdnai. Akordai plaukia į erdvę platyn. Taip užklysta jų banga netoli grįtelės. Suvirpa, suskamba jos langai. Koks ženklas? Kas jį suprato? — Pavargusi nuo sunkiųjų darbų galva. Štai, vietoj poilsio—skausmo taurė, kurią geriu, o troškulys vis mane kankina. Žuvo mano viltis... O skausmas! Ir graudūs šeimos raudojimo tonai lydi jos žodžius, lyros stygoms sutartinai. O lyra vis skamba, vis skamba.

Štai kilnumo akordas! Jis siekia Tavo draugės sielą. Tu, ramybės emblema! Skausmo Tavo veiduos neišskaitysi niekada.

Kartais jų supama mėteisi, blaškeis, bet man nežinant, nesuprantant. Juos tu parodyti retam įstengei. Dabar tik pažinau, kad Tu jų kupina buvai ir kovą vien kovą matei. Dovanok, tad, kad suraminimo manyje nesitikėdavai rasti. Atmenu... kartais kilniųjų idealų įkvėpta Tu skubėjai papuošti savo rūbą skaisčiausiais pavasario žiedais ir pati viena arba savo draugių būry Aukščiausiajam maldą siuntei. Ramiai, su kilnia šypsena veide žengei Tu pirmyn.

Ir skambėjo aukso lyra, o kilnieji garsai, yt Mocarto akordai, pynės ir kėlė mano sielą į ramią beribę.

Bet štai—galingi Betoveno garsai! Kada žemės meilė susiduria su Tavo kilniausiais idealais—Tu šauki: „O galingoji gamta! Kiek tavy kilnumo paslėpta! kaip menkas yra tavo akyvaizdoj žmogus su savo silpnumais.... Bet aš taip trokštu Amžinybės!..“ [1])

Sutraukyti žemiškas gijų pinkles, stipriai užmerkti akis nuo visa kas žema, pakilti audringon padangėn ir orų skrajoti, ir rėžti galingais sparnais žaibus ir džiaugtis Beribe—Amžinybe — manau buvo Tavo kilniausias tikslas. Jei tat dabar Ja džiaugiesi, mes likusios siekiame Jos.

J-ė.

A. a. Petronėlė Pečkaitytė.

Š. m. vasario mėn. 20 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu Petronėlė Pečkaitytė. Ji gimė 1902 m. birželio 11 d. Raugalų kaime, Naumiesčio parap. Mokėsi Mariampolės mok. seminarijoj, kurią ir baigė 1924 m. Vėliau mokytojavo Kaišedorių vidur. mokykloje. Besimokydama buvo uoli Mariampolės at kų kuopos darbininkė. Be tiesioginio savo darbo ji ėmėsi ir organizacinio darbo. Aš čia noriu tarti kelis žodžius apie ją kaipo apie pavasarininkų vadą. Jos kaip pavasarininkės darbas pasireiškė 1925 m. Man atkeliavus į Kaišedorius ir pradėjus organizuoti Trakų apskr. Pav. Rajoną ji pirmoji atėjo pagalbon. Tik jos dėka Rajono Valdybos darbas galėjo būti sparčiai varomas tamsiame ir sulenkintame pafrontės kampelyje Trakų aps. Ji paėmė patį sunkiausį Rajono Valdybos darbą—stiprinti mūsų finansus. Jai tas pavyko padaryti ir jau šiandieną jaunas Rajonas nekenčia materialio skurdo.

Pašventusi jaunųjų darbui nemaža savo brangaus laiko anksti pasimirė. Tačiau jos ištvermės, drąsos, griežtumo, malonumo pavyzdys pasiliko pas mus. Nors negailestingoji mirtis atskyrė ją nuo mūsų, tačiau jos atminimas ilgai pasiliks Trakų ir Kaišedorių padangėj.

A. K.

---

[1]) Ištrauka iš A. a. Petrutės dienyno.

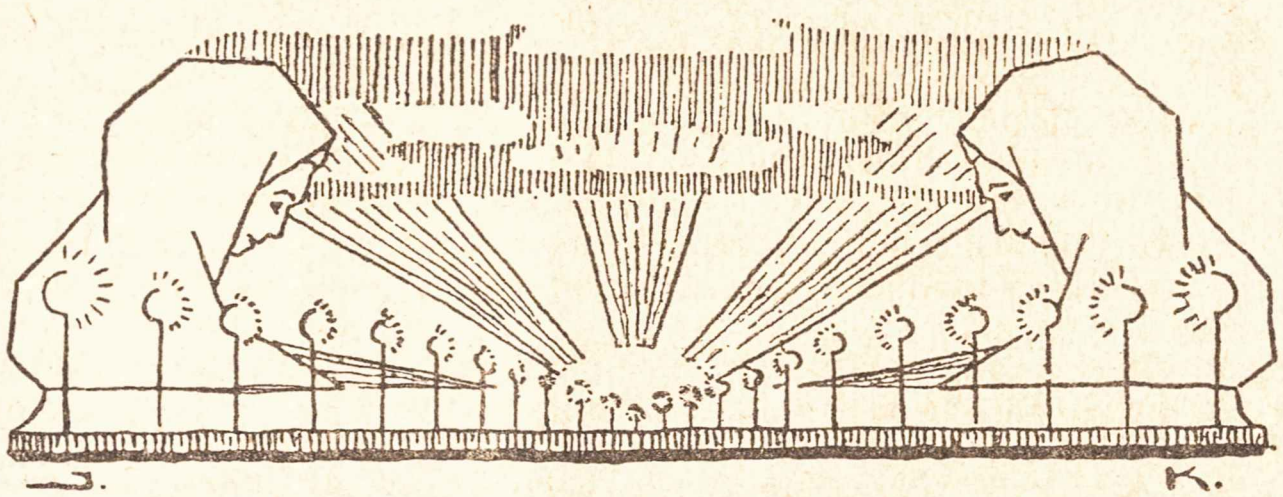

Jaunųjų žiedai

Narimantas

Misijonorius

Senelis gyveno urve. Miegodavo ant apipuvusių šiaudų, maisto gaudavo elgetaudamas. Jau kelinti metai, kaip jis neregys. Prie jo gyveno devynerių metų Stasiukas. Mažasis Stasiukas vadžiojo senelį, kai juodu eidavo į kaimus elgetauti. Likusį laiką senelis grodavo smuika ir melsdavosi. Abu juodu skurdo, bet abu gyvenimu buvo patenkinti: senelis Stasiukui sekdavo pasakas, o Stasiukas jam padėdavo maisto prisirinkti.

— Mano vaikeli, mylėk pasaulį, — sakydavo senelis: — jis toks geras, toks gražus; mylėk varguolius ir turtinguosius, kad jų širdys nors valandėlei atsitrauktų nuo turtų.

— Seneli, ar gi jie turtingieji negeri?

— Visi, kas tik nori, gali būti gerais.

— Aš būsiu geras.

Taip kalbėdavosi jie ilgai ir dažnai.

Kartą elgetaudami jie nuėjo gana toli. Stasiukas tolumoje pamatė bokštus ir daugybę namų.

— Seneli, kas ten, kad tiek daug bokštų ir namų?

— Tai miestas, vaikeli.

— Einam tenai seneli, jau artinasi vakaras, ten daug namų, rasime nakvynę.

— Tur būt nerasim, vaikeli...

Nuėjo į miestą. Pro langus veržiasi gausūs žiburiai, matyti daug linksmų veidų. Stasiukas nori užeiti vidun, paprašyti, bet senelis jį sulaiko:

— Einam į ramesnę gatvę.

Pro ūžiančius automobilius, tarškančius vežimus išėjo juodu į nuošalesnę gatvę. Priėjo prie šviesių langų. Iš ten skverbėsi orkestro garsai, girtaujančių balsai ir linksmo šokio svaigulys. Stasiukas pažiūrėjo pro langą:

— Seneli, grok smuika, čia tiek daug ponų, jie mūsų pasigailės.

Ten už lango šilta, jaukų. Lauke ūžia vėjai, medžių stagaruose švilpauja šermeninę. Žmonės dūksta. Senelis groja, groja ilgai, kol sustingsta pirštai, pamėlynuoja sušalusios ir alkanos lūpos. Viduj triukšmas nutilo.

— Kas ten už lango?..

— Valkata koks neduoda ramybės...

Ir vėl pakilo užesys, orkestro garsai užslopino liūdną smuiko melodiją. Susirinko gatvės vaikėzai, ėmė tyčiotis.

— Einam toliau, — pratarė senelis; Stasiukas liūdnai pažiūrėjo pro langą ir lėtais žingsneliais atsitraukė.

Tamsus miesto pakraštys. Juodu pasibeldžia į mažos pakrypusios pirkutės duris, pro kurios langą spingsojo silpnas žiburėlis. Įsileido vidun — tai pirmoji šiame mieste vieta, kur juos priėmė. Lovoje guli paliegusi moteris, prie jos budi jauna, išblyškusi dukrelė. Priėmė, pavalgydino.

Rytą atsisveikinę išėjo, paliko miestą. Ėjo vieškeliu. Senelis prašė eiti greičiau namo. Juodu skubino. Lietus stambiais lašais tėškė į veidą, vėjas draikė sudriskusius jų rūbus. Šlapia, slidu Senukas paslydo, sukniubo ir daugiau nebesikėlė.

Vieną šaltą rudens dieną palaidojo senelį. Jo kapą nepuošė gražios gėlės, vien pageltę lapai liūdnai nusileidę jį dabino. Šalia kapo liūdnai vėjo siūbuojamas vaitojo beržas svyruoklis. Kapą nieks nelankė, tik mažas Stasiukas leisdavo čia dienas ir klausės liūdno berželio vaitojimo. Jis liko vienas. Vienas visam pasauly. Ant kapo pastatė mažą medinį kryželį ir ilgas valandas prie jo melsdavosi. Jam tada būdavo taip linksma, taip gera.

Laikas slinko, o Stasiukas vis gyveno senelio urve.

— Ką tu čia veiki, mažuti? — paklausė vyriškas balsas Stasiuką, kai šis sukniubęs verkė ant kapo.

— Mažutis gaikščiojo. Tolimojo dvaro ponas parsivežė Stasiuką į savo dvarą. Stasiukas atsigavo.

— Kas esi? — paklausė ponas.

— Nė pats nežinau... Mano senelis pasakojo, kad mane priglaudęs pas save, motinos nė tėvelio aš neturiu ir nežinau kur jie. Senelis mane augino, maitino ir mokė. Kaip jis liko neregiu, aš jį vadžiojau ir mes rinkome išmaldą. Jis mane daug mokė, daug pasakojo, tik viena liepė amžinai atsiminti — tai mylėti artimą. Nežinau, kas yra mano artimas, bet myliu visus. Pone, man čia gerai, bet leisk mane į savo urvą...

— Mažuti, palauk, paprasi.

Stasiukas galė sodo prie daržo pasistatė mažutį kryželį ir ten, niekeno nematomas melsdavosi.

Ponas jį priėmė kaip sūnų, leido į mokslus. Dešimčiai metų sukakus nuo senelio elgetos mirties, tą pačią dieną Stasiukas apsivilko vienuolio misijonoriaus rūbais.

Ateitininkai ir skautai

Mūsų gimnazijoj yra ateitininkai ir skautai. Man patinka ateitininkai ir aš esu jaunesniųjų kuopelėje. Bet man patinka ir skautai. Man patinka jų sveikinimasis, patinka drausmė, bet ypač patinka iškilos. Tiesa ir ateitininkai padaro daug ekskursijų ir aš jomis labai patenkintas. Bet kai mano draugas skautas papasakojo apie jų iškilas, kaip jie pasidaro palapines, kaip naktį kūrena laužą, eina sargybą. Tai be galo įdomu.

Kaip čia dabar daryti? Aš noriu būti ir skautas... Aš galvoju: kažin ar nevertėtų visiems ateitininkams pasidaryti skautais. Arba visiems skautams pasidaryti ateitininkais. Ateitininkai labiau domisi mokslu, religija, o skautai stengiasi daugiausia praktiškai išsimiklinti. Jei ateitininkai prie savo dirbamų darbų dar pasiimtų skautų praktiškumą, tai man rodos būtų labai gerai. Tada ne tik aš galėčiau būti ateitininkas - skautas, bet ir kiti. Girdėjau, kitose gimnazijose taip ir yra, bet pas mus skautai dažnai ateitininkus pravardžiuoja lepšiais, supelėjusių visiems nubodusių knygų garbintojais, o at-kai skautus pavadina pramuštagalviais, blizgučių garbintojais. Tas man nepatinka. Juk ir knyga geras daiktas, o ir linksminimasis, sportas, drausmė taip pat reikalingi. Sujunkime juos, tada ir aš ir kiti ateitininkai ir skautai bus patenkinti.

Jonukas.

Uždavinys

Aš turėdamas tris litus, nuėjau į krautuvę pirkti „Birūtės“. Pas pardavėją paprašiau minėtos prekės už 15 litų — jis man davė; aš padaviau tris litus, likusius, sakiau jam, nesumokėsiu; jis sako: „gerai, dabar bus kvit“. Taigi aš jam nepasilikau skolingu ir už mane kitas nemokės. Kaip tai įvyko?

Vaidevutis.

Jaunieji, rašykit į savo skyrelį.

Mirė. Jurbarko džiovininkų sanatorijoje š. m. kovo m. 10 d. mirė at-kas Vaclovas-Vladas Butkus ir kovo 14 d. at-kas Petras Jauniškis. Biržuose kovo m. 10 d. mirė džiova at-kas Vincas Kalinauskas. Amžiną atsilsį! Jų nekrologai tilps kitame „Ateities" Nr.

C. Valdyba padedant stud. at-kams kovo 20 ir 21 d. aplankė 14 kuopų.

Panevėžio ir Šėduvos kuopas aplankė stud. Žagrakalis. Panevėžiečiai nesnaudžia ir jau daug pažengė Šeduva jaučiasi kiek silpnesnė. Centras laukia iš jų rimtesnių darbų ir žygių.

Kedainių kuopą aplankė C. merg. reik ved. stud. A. Staliorаitytė davė mergaitėms nurodymų. Veikimas ir čia stiprėja.

Jonavos kuopą aplankė C. sekr. stud. O. Kubiliūtė. Laikė paskaitą: „Koks turi būti at-kas". Sustiprino mergaičių veikimą ir dvasią, nes jos buvo jau besirengiančios grįžti į bendrą kuopą.

Kupiškio kuopą instruktavo stud. Dėdinas.

Šėtos kuopoje apsilankė stud. K. Piktuižis, abst. r. ved. Kuopa sustiprėjo ir žada lenktyniuoti su stipresnėmis kuopomis. Įsteigė savo kooperatyvėlį.

Žiežmarių ir Kaišedorių kuopas lankė C. sekr. stud. M. J. Adomaitis.

Kalvarijos ir Veiverių kuopas lankė sport. ir jaun. at-kų reik. ved. stud. A. Liūdžius. Kalvarijoje sutvarkyti at-kų ir skautų santykiai.

C. Valdybos posėdyj kovo 26 d. išrinkta statomų At-kų Namų reikalams moksleiviuose at-kuose vesti stud. Ant. Pavalkis — euch. reik. vedėjas. Tam pačiam posėdyj nutarta, kad visi moksl. at-kai apsideda mokesčiu po 2 lit. kiekvienas ir, beto, šiam tikslui rengia vakarus, loterijas. Taip sukaupę visi savo jėgas įstengsime pastatyti At-kų Namus.

Kelmės kuopos išrinkta nauja valdyba: pirm. P. Gedvila, vice. pirm. A Mauragis, sekr. J. Skardžius, ižd. J. Gudmanas ir knyg. A. Augustis Vaduose jaučiama pasiryžimo.

Švėkšnos kuopoje įsisteigė sporto ir abstinentų sekcijos. Pirmajai vadovaja Pr. Stanelis, antrajai — J. Jaknys.

Mažeikių kuopa kovo 24 d. suruošė kuopai kursus. Skaitytos kelios paskaitos apimančios svarbiausius org jos reikalus. Iš C. Valdybos dalyvavo sekr. M. J. Adomaitis.

Telšių k. kovo 27 ir 28 d. turėjo organizacinius kursus. Centrą atstovavo C. Revizijos pirm. Gr. Valančius.

C. Revizijos pirm. stud. Gr. Valančius parvažiavęs iš Vienos ir susipažinęs su at-kų gyvavimu ir padėtimi C. Valdyboje, išsileido po Žemaitijos at-kų kuopas lankydamas jas, stiprindamas veikime ir ragindamas į Žemaičių at-kų kongresą, kurs įvyks š. m. vasaros atostogų metu.

Kybartų kuopoje stud. A. Januševičius kalbėjo: At-kas Lietuvos gyvenime. Kuopa stiprėja. Vaduose ir nariuose žymu energijos ir plataus užsimojimo. Menininkai pradeda pirmuosius darbo žingsnius. Subruzdę ir visuomeninkai.

Šiaulių kuopą aplankė C. pirm. stud. A. Raulinaitis.

Skapiškio ir Ežerėnų kuopas aplankė C. V. vicepirmininkas stud. St. Lušys, kur kalbėjo apie ateitininkų organizaciją ir tolimesnius veikimo kelius.

Joniškis. Š/m. kovo mėn. 20 d. įvyko Joniškio at-kų kuopos visuotinas susirinkimas, į kurį buvo atsilankęs C. V. Pirmininkas *A. Raulinaitis* ir laikė paskaitą: „Ateitininkai ir jų principai". Sus-man gausiai atsilankė draugai ės at-kai ir svečiai, iš kurių svečiai A. Gaigalas ir Z. Gelažius irgi tarė žodį į mus at-kus. Sus-mas buvo įdomus. (Centras kaip girdėti, džiaugiasi mergaičių rankdarbių ir gailestingų darbų sekcijomis. Jei kitiems metams bus patyrę vadai, kuopa gyvuosianti gerai. Red.)

Kas laimėjo dovanas? „Židinio" Redakcijos dovanas už prenumeratų rinkimą gavo Mariampolės kuopa, surinkusi daugiausia (40) prenumeratų ir kun. Ruibys Viekšniuose, parodęs daugiausia uolumo prenumeratus renkant.

Kas dabar laimės? „Židinio" Administracija vėl skiria dovanas, kas daugiausiai surinks prenumeratų iki š. m. gegužės m. 1 dienos. Įdomu, kuri kuopa dabar laimės.

At-kų visuomenininkų ir kooperatininkų vadams š. m. kovo m. 28 ir 29 d. Kaune buvo suruošti kursai, kuriuose vadai giliau susipažino su savo pareigomis ir išklausė visą eilę paskaitų.

Vilniaus ripka. L. G. ir S. Fed. kviečia vasaros sezonui įsigyti stilizuotam tautiškam žaidimui „Vilniaus ripką", kuri kaštuoja 36 l. Žaidimui paaiškinti yra išleista knygutė. Užsakymus ir pinigus reikia siųsti adresu. Kaunas, Laisvės Al 5 b 1. K. Dineikai.

Raseiniai š/m. kovo mėn 21 dieną, Raseinių Ukio Mokykloj įvyko ateitininkų steigiamasis susirinkimas. Išrinkta valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis šiaip: pirmininkas V. Zaleckis, vicepirm. A. Pliuškevičius, sekretorius M. Meškauskas, iždininkas A. Cesas ir knygininkas L. Dukauskas. Revizijos Komisija: P. Blažys, F. Gendruolis ir M. Štuikys.

Tai pirma Ateitininkų Organizacijos kuopa, susikūrusi žemesniojoj Ūkio Mokykloj.

L. G. S Federacijos kursų, įvykusių kovo m. 39—31 d. Kaune, dalyvių daugumą sudarė at-kai moksleiviai.

Stud. eucharistininkų šventė. Kovo 7 d. šv. Tomo Akviniečio. Šios dienos ypač laukia, ją švenčia Kauno stud. eucharistininkai, nes šv. Tomas Akvinietis jų būrelio globėjas.

Iš vakaro susirinkom į jaukią Šaritkų bažnytėlę, čia prof. kun. Globėjas trumpai papasakojo šv. Tomo Akviniečio gyvenimą kaip eucharistininko. 7 val. ryte šv. Mišios.

Po pamaldų visi linksmi skubinam pas zitietes į agapę. Be būrelio narių dalyvauja keletas svečių. Po agapės *prof. Česnys* skaito paskaitą „Apie šv. Tomą A.“, trumpai supažindina su svarbesniais jo gyvenimo momentais. Paskui giedam at-kų himną ir su nauja energija išsiskirstom po visus Kauno kampelius nešti džiaugsmo savo broliams, kurie jo nepažįsta. *M.*

Sektinas pavyzdys. Dažnai užeinu į karo ligoninę. Kartą ligoniai papasakojo, kad sekmadieniais juos lanką kažkokios jaunos panelės, o kai kada ir vyrukai.

Vieną sekmadienį nueinu ir kaip tik randu ligonių palatoje dvi mergaites ir vieną vaikiną. Ėmiau stebėti. Maloniai besišypsančiais veidais ant pirštų vaikščioja nuo ligonio prie ligonio, vienur, matyt, kalbasi, kitur prisėdę iš knygelių skaito, kitur tik knygeles palieka ir pasikalbėję eina toliau. Visa išvaizda rodė, kad tai mokiniai. Tik kokie — norėjau įsitikinti. Paėmiau vieną kitą paliktą ligoniams knygelę — populerios knygelės apie blaivybę su antspaudėliu: Kauno Moksleivių ateitininkų eucharistininkų būrelis. Supratau, kas tie per vaikinai ir kas tokios mergaitės. Pasirodo, kad to paties būrelio nariai lanko ir kitas ligonines ir kalėjimus.

Visuomenės teismui teisiant šių dienų jaunuomenę, ir toki tos jaunuomenės darbai turi būti žinomi. (Iš „Lietuvos“).

A. M.

A. a. kun. Marcijonas Jurgaitis, Šilavos klebonas mirė balandžio m. 5 d., sulaukęs 71 m. amžiaus ir iškunigavęs 45 m. Velionis buvo didelis mūsų prietelis ir „Ateities“ rėmėjas.

— Per Velykų atostogas atsiskyrė su šiuo pasauliu a. a. *Stasytė Dvaranauskaitė,* Kauno „Saulės“ gimnazijos V klasės mokinė. Jos nekrologas tilps kitame „Ateities“ Nr.

Biržai. Š. m. kovo m. 7 d. kuopa šventė šv. Tomo Akviniečio šventę.

Alytus. 1926. II. 21. visos kuopos buvo už mirusius pamaldos ir mirusiems paminėti visuotinis susirinkimas.

III. 7. stud. K. Berulis, C. Rev. Kom, narys skaitė visai kuopai paskaitą: Studentų ir moksleivių at-kų aktingumas, o III. 18. skaitė visuomenininkų sekcijoj—Visuomenės darbas ir Lietuvos ateitis.

Mūsų veikimas.

Ryga. 1925 m. gruodžio m. 7 d. Rygos ateitininkai iškilmingai paminėjo savo kuopos vienerių metų sukaktuves. Tam tikslui vakare privatiniame bute buvo surengta visiems at-kams vakarienė — arbata. Lygiai 7 v. v. mūsų gerb. p. N. savo turininga ir energinga kalba iškilmingai atidengia posėdį, pažymėdamas kilnius at-kų idealus ir jų obalsį: „Viską atnaujinti Kristuje“, kuris tokį didelį moksleivių būrį traukia prie savęs. Tie širdingi žodžiai, manau, ilgai ilgai liks mūsų atmintyje. Suskamba At-kų himnas. Po to seka kuopos pirmininko prakalba, kur plačiai pažymi šios dienos reikšmę ir at-kų kuopos svarbą. Prasideda pati vakarienė. Visi sėdasi prie gražiai žalumynais išpuošto stalo, kur jau draugės at-kės buvo parengusios arbatą.

Laike vakarienės mūsų dr-gė skaito referatą: „Metines sukaktuves beminint“. Čia ji bendrais bruožais daro apžvalgą apie mūsų kuopos veikimą, primena šios dienos svarbą ypatingai tiems at-kams, kurie pirmutiniai nepabijojo stoti į taip garbingas at-kų eiles ir kartu ragina su didesniu uolumu ir pasiryžimu veikti Bažnyčios ir Tėvynės gerovei, nežiūrint į tai, kad Rygos kuopai tenka ne gimnazijos rūmuose darbuotis, ir baigdama referatą pasako: „O vis tik kada išvysim skaistų ir gražų rytojų!“ Po to buvo dar deklamuota ir t. t. Žodžiu sakant, ta vakarienė labai gerą įspūdį paliko Rogos at-kams. Manau, kad ne vienam iš mūsų suspindėjo džiaugsmo ašara akyse, matant skaitlingą ir energingą moksleivių būrelį.

Dabar paminėsiu apie Rygos kuopą ir jos darbuotę. Ji turi išviso tik 25 narius. Nežiūrint į tai ji per vienus metus gana daug nuveikė. Nariai, ypatingai paskutiniu laiku, pradeda suprasti organizacinį veikimą. Jau susirinkimai daug rimtesni ir turiningesni atrodo. Kuopa jau daugiau susilaukė tikrai pasišventusių narių ir pilnai suprantančių at-kų idealus.

Kuopa visai nesiskirsto, bet veikia bendrai. Išviso padarė 14 visuotinų sus-mų ir 8 valdybos sus-mus. Skaityti šie referatai: 1) Tiesos klausimas gyvenime ir idejoje, 2) Darbo įtaka į žmogaus būdą, 3) Daugiau veiklumo, 4) Ateitininkai ir jų uždaviniai, 5) Branginkime laiką, 6) Tik darbas — galybė, 7) Ateitininkai — abstinentai, 8) Būdas ir jo privalumai ir 9) Organizacija ir jos nariai. Dar buvo perskaityti 6 rašinėliai, deklamuota, spręsta įvairūs klausimai ir t. t.

Visi nariai skaito „Ateitį“. Šįmet mokslo pradžioje perrinkta valdyba. Dabar ji deda visas pastangas, kuopos veikimui gerinti. Bendrai sakant, Rygos lietuvių moksleiviai at-kai džiaugiasi, kad jiems ir svetimoj šalyj — Latvijoj gyvenant, tenka nors vienmin-čiais būti su Lietuvos moksleivija. (Ši korespondencija suvėluota del technikinių kliūčių. Redakcija draugų rygiečių ir skaitotojų atsiprašo).

Rygietė.

Klausimai — atsakymai.

1. Klausimas. „Ateities“ N 3 abejojantis iškėlė abejojimus del Kristaus prisikėlimo. Jis abejoja, ar tik Kristaus mokiniai nebus pavogę kūno ir tuo suvaidinę apgavimą. Bet galėjo būti, kad patys mokiniai apsigavo. Gal tik jiems pasirodė, kad Kristus prisikėlė, nors ir nebuvo prisikėlęs? Gal prisikėlusiojo pasirodymai buvo tik jų sapnai, įsivaizdavimai, jutimų apgavimas, fantazijos paveikslai, iliuzijos nervingumo padariniai, ar kaip nors kitaip juos pavadinsim? *Stasys.*

1. Atsakymas. a) Ne Kristaus apaštalai tapo prigauti, bet netikėjimo apaštalai sergą apsigavimu. Prileidimas, kad apaštalai tapo apsigavimo aukomis, yra tik menkas išsisukimas nuo pripažinimo, kad Kristaus prisikėlimas yra stebūklas.

Liguisti įsivaizdavimai pasitaiko pas histeriškus asmenis, arba pusiau ar visai netekusius proto žmones, bet ne pas sveikus žvejus. Vanduo, su kuriuo jie apsipratę, ir sveikas ežerų oras buvo labai sustiprinęs jų nervus.

Apaštalai nebuvo silpnanerviais miestelėnais, ar liguistais svajotojais, bet tikri liaudies atstovai: tik prisiminkime Simoną Petrą su jo griežtumu, aiškiu dalyko supratimu ir šviežiu krauju.

b) Apaštalai visai nebuvo linkę tikėti Viešpaties prisikėlimu; jie nepatikėjo moterimis, kurios atnešė apie tai pirmą žinią. Jų įsitikinimą sudarė apčiuopiami įrodymai (regėjimas, kalbėjimas, palietimas žaizdų, valgymas). Tuos įrodymus jie gavo įvairiu laiku, dieną ir naktį; įvairiose vietose, kambary ir prie ežero, Judejoj ir Galilejoj, ir tai per šešias savaites. Tiek įvairių įrodymų nereikalauja niekas, kad įsitikintų kito esimu.

c) Be apaštalų yra dar apie 500 liudininkų, kurie matė prisikėlusįjį. (I. Kor. 15, 6.). Įsivaizduokime, sako evangelikas teologas Ebvard, tokį atsitikimą. Aš sapnuoju, kad mirė geras pažįstamas. Rytą ateina draugas ir sako tą patį sapnavęs. Tuojau ateina antras, trečias, ketvirtas, dešimtas draugas, ir visi tą patį sapnavę; ir taip eina iki penkių šimtų. Kas laikys tai tikėtinu atsitikimu?

Bet kad 500 liudininkų nemiegodami, bet budėdami visi tuo pačiu laiku be išviršinės priežasties apsigauna tikėdami matą, girdį ir paliečią mirusį, kurio visai ten nėra, — tuo vis delto tikima!

Kad šis apsigavimas pas visus jo dalyvius prasidėjo kaip tik trečiąją dieną Kristui mirus, dažnai pasikartojo ir baigėsi keturiasdešimtąją dieną, tai laikoma naturaliu dalyku, nors žmonių ligų istorijoj veltui ieškotume atsitikimo, kur taip daug asmenų per 40 dienų būtų kankinami nepagydomų liguistų įsivaizdavimų ir keturiasdešimtąją dieną įvyktų visiškas minios išgydymas.

Kad del tų pasirodymų jų liudininkai ir ant jų žodžių nesuiskaitomi būriai iš visų luomų ir šalių išpažino Kristaus tikėjimą, ašpžino jį nevengdami didžiausio pasiaukojimo, net mirties iš

budelio rankos, tai nepuola abejojantiems į akis. Bet toks galingas įvykis, kaip įkūrimas ir išsiplatinimas Bažnyčios ir jos kankinių didvyriška drąsa turi būti išaiškinta. Čia nepakanka poros tuščių žodžių apie liguistus įsivaizdavimus. „Jei krikščionybė būtų įsikūrus be stebūklų, tai ji pati būtų didžiausias stebūklas.“ (Šv. Augustinas).

d) Nė vienas iš šių aiškinimo bandymų neatsilaiko prieš protingą įvertinimą. Jei Kristus nebūtų tikrai prisikėlęs, kaip lengvai būtų galėję žydai paimti Kristaus lavoną iš grabo ir jį parodyti! Vienu smūgiu būtų padaryta galas įsivaizdavimams ir žmonių klaidinimui. Juk tai būtų daug paprasčiau, kaip įsakymas apaštalams tylėti, arba plakimas, mušimas akmenimis, kišimas į kalėjimą. Bet lavono žydai neturėjo; Kristus buvo prisikėlęs. Yra ir bus įrodytas istoriškas faktas, kad Kristus prisikėlė iš numirusių ir gyvas pasirodė. Kas abejoja šiuo istorijos mokslo rezultatu, tas nuosekliai turėtų abejoti ir Hanibalio, Aleksandro Didžiojo, Karolio Didžiojo ir t. t. buvimu, tam bendrai nėra jokios istorijos, jokio mokslo.

Bet iš Kristaus prisikėlimo aišku Jo dieviškumas. Nes šis stebūklas yra antspaudas, kurį Dievas pridėjo prie Kristaus liudijimo apie save kaipo Dievą — kaipo tikrumo įrodymas.

J. V. pagal P. Niches S. J.

2. **Klausimas.** Dabar daug kas moterų nešioja rausvas (kūno spalvos) kojinaites. Aš taip pat norėjau tokias nusipirkti, bet mama subarė, sakydama, kad tokias kojines nepadoru nešioti. Ar tokios kojinės iš tikro ką nors blogo reiškia? O gal jos tik mokinėms nedera avėti? *Kaunietė.*

2. **Atsakymas.** Pirmiausia mums rodos, kad dr-gės mama labai gerai padarė sudrausdama pirktis kūno spalvos kojines. Tiesa, kojinės ar kuris nors kitas rūbas doros atžvilgiu nėra nė geras nė blogas, bet rūbų (o šiuo kart kojinių) gerumas ar blogumas pareina nuo jiems priskiriamo šalutinio tikslo. Jei tas šalutinis tikslas blogas, tai tokių rūbų ir nedera nešioti.

Šiaip drabužių pirmutinis tikslas pridengti žmogaus kūną ir apsaugoti jo sveikatą. Antras jau šalutinis drabužių tikslas—grožis. Bet atsiranda kartais blogos valios žmonių, kurie drabužį nori naudoti blogiems tikslams. Sakysim, mūsų laikais dažnai nežiūrima drabužių naudingumo ir gražumo, bet siuvami jie kitam žmogui į pagundą ar papiktinimą įtraukti, pav., apnuoginamos kai kurios kūno dalys — pečiai, rankos. Kai kas tuos nuogumus nori grožiu pateisinti, bet tai tušti žodžiai — juk kiekvienas kaltas nori pasiteisinti. Nuogybių garbintojai ir palaidaus elgesio moterys yra sugalvoję kūno spalvos kojines (ką gi reiškia kūno spalva, jei ne nuogumą?) Jei ne savo dvasios gražumu, jei ne veido skaistumu (jis sielos veidrodis), tai nors kūno nuogumu kai kurie žmonės stengiasi patraukti kitų dėmesį.

Atbukusios sąžinės žmonės stengiasi sunandoti kiekvieną žmonių silpnybę savo kišeniui ir įgeidžiams patenkinti ir daug visai nekaltų žmonių tampa jų aukomis. Kaip daug moterų ir mergaičių, dėvinčių tam tikrus rūbus ir kūno spalvos kojines, visai nesijaučia, kad jos yra nepadorumo skleidėjos. Jei jos tai žinotų, jos taip nedėvėtų ir nenešiotų nė kūno spalvos kojinių. Vargas tai mergaitei, kuri ne sielos gražumu ir skaistumu, bet kojų ir kitokiais nuogumais stengiasi patikti.

Be to kūno spalvos kojinės visai nėra gražios. Gal jos šiaip taip iš bėdos pakenčiamos prie šviesių suknelių. Bet nešioti jas prie tamsių suknelių — reiškia neturėti estetinio skonio jau nekalbant apie padorumą.

Knyga ir menas

Stasys Santvaras. **Minių mylimosios pirmoji dalis**: Karalius Lydingas. 5 vaizdų (psl. 1—84). „Kultūros“ B-vės leidinys. Šiauliai.

St. Santvaras, vienas jaunųjų poetų, trumpu laiku yra parašęs keletą veikalų veikalėlių; svarbiausiu galima laikyti „Minių mylimąją“, kurios pirmoji dalis išleista, kitos — spausdinamos „Zidinyje“. Apie šio rašto turinį ir reikšmę mūsų jaunajai literatūrai nerašysiu, tik kalbėsiu apie jos kalbą.

Kalba varginga. Autorius, matyt, mažai tesilaikė pagrindinių kalbos ir rašybos taisyklių; kas daro mūsų mokyklai didžiausią nenaudą: tą raštą skaitys ir moksleiviai, kurie iš knygų mokosi kalbėti ir rašyti; bet, gerbiamieji, sakykite, ar galima iš tokios knygos, kur klaidų yra devynios galybės, išmokti kalbos? Ne!

Tai savo nuomonei patvirtinti, duosiu čia kiek ištraukų iš aukščiau minėtojo St. Santvaro veikalėlio.

I (rašyba ir šiaip mažmožiai). Lysk [=*lįsk*] į laužą [9]; Kraujas *neužgęso* (9) — neužgeso; parodyk mums *žirgliojant* (=žirgliojantį) priešą (9) sugriausime *šėtras* po *motynų prijuostėmis* (9) — palapines po motinų priejuostėmis; plg. priversti— prievarta; senai išblaškęs būtų ne tik *mumis* (10)—būtų išblaškęs ne tik mus; *turbūt* (14)—tur būt; *pakluonių* (=paklonių) riksmas, čia turėjo galvoje pievą [15]; *subrūzda* [17] — subruzda; ne su *mum* [18] — mumis; *telėks dangun* [18]—telekia dangum; *kaž ką* [23] — kažką; *žemumuose* [27] — žemumose; jos pamatų *nejudys* [34] — nejudins; išlėto [42] — iš lėto; *jieškoki* [48]—ieškoki; *būdėti* [60] — budėti; *nudūriai* [66] — nudūrei; *pasikūprinęs* [67] — pasikūprinęs.

II (autoriaus žodynėlis, atskiri žodžiai). *Paliai* (= pagal) vieškelį [9]; visą *amžį* [13] — amžių; griebiame už *kardo* [13] — kalavijo; ir aš likau raišu [13] — tapau raišas; *jaunystai* (= jaunatvei) viskas leidžiama; *išsigirsta* (=pasigirsta) ratų bildesys [21]; valią *padaviau* [23] — atidaviau, daviau; *per kur* jisai ateina [38] — kuriuo; *ištikro* [49] — iš tikrųjų, iš tiesų; *dasiprotėdama* [51] — susiprotėdama, suprasdama, numanydama; *užsikarščiavęs iškarto* (=įsikarščiavęs kartu); *pirmyn* [58] — į priekį; man dalinai (=iš dalies) netiko [61]; atneš į žemę mirusiąją *gyvastį* [64] — gyvybę; *aną* (=tą), *ką* (=kuris) raitas joja [73]; nuo *jaunumos* (=jaunatvės) iki senatvės [75]; *apart* (=be, išskyrus) [81]; *abu jie* (=jiedu) liko pilyje.

III (sakinio dalykai, sintaksė). Kaip *šiandieną darot jūs* [9] — kaip šiandien jūs darot; kaip ramiam pilies kieme *nesnaudžiant* (=nesnausdamas) žiovauti [10]; jį *liežuvis tavo* pasitiko [15] — jį tavo liežuvis; man *rodosi kad* (= rodosi, jog) juokui vietos nėra; Lirga, *tamsta,* viena [26] — Lirga, tamsta viena; o tuos skausmus *skaitai* (= laikai, vadini); piršliai atvyko jau žinai? [33] — jau žinai? piršliai atvyko [34].

St. Santvaras be reikalo trumpina žodžius, kaip tyruos, laukuos, ramiam, einam ir k. Be to, jis vartoja nelietuviškus jaustukus: ich, ach, och, uch, nors daug jų turime ir savo kalboje.

Iš mano pažymėtųjų klaidų,—žinoma, čia ne visos—tikiuos, skaitytojui bus aišku, jog mano nemeluota.

Kastas Meškauskas.

Dievo Buvimas (keli teizmo pasaulėžiūros pagrindai]. Parašė *kun. B. Andriuška S. J.* Kaunas 1926 m. 208 psl. Tėvų jezuitų leidinys.

Kokius laikus žmonės begyventų, amžinieji klausimai niekada nesustoja savo aktualumo ir vertės. Ar yra Dievas? — štai kas žmogui pirmiausia rūpi susidarant pasaulėžiūrą. Šitoje knygutėje Dievo buvimo įrodymas peremtas garsiais šv. Tomo penkiais ontologiniais argumentais. Toliau eina moraliniai argumentai. Paliesti Dievo savumai ir prigimtis. Tokiu būdu knygutė yra tarsi mažas teodicejos vodovėlis. Patartina visiems pasiskaityti.

Kaz. Barkauskas. **„Pavasario" Sąjungos Idėjiniai Pagrindai.** „Jaunimo Vado" knygynėlis Nr. 4. Išleido „Pavasario" Sąjungos Centro Valdyba. Kaunas 1926 m. 56 psl. in 16^0. Knygelė išleista gražiai ir del gvildenamųjų klausimų svarbumo yra labai rekomonduojama perskaityti tiek pavasarininkams tiek ir ateitininkams.

Kas yra socializmas? *iš J. E. Nižegorodskio „Socializm i christijanstvo".* Vertė J. Bikinas. Kaunas 1926 m. 112 psl. in 8^0.

Kun. Dr. F. Kemėšis. **Blaivinimo priemonės** (Referatas, skaitytas 1926 m. sausio 4 d. Katalikų Kongrese, Blaivybės sekcijoje. Liet. Kat. Blaivybės Dr-jos leidinys Nr. 35. Kaunas 1926 m. 24 psl.

Kun. B. Andriuška S. J. **Didysis Jubiliejus 1926 m.** (jo reikšmė ir sąlygos atlaidams gauti) Tėvų Jėzuitų leidinys. Kaunas 1926 m. 32 pusl. in 16⁰.

K. P. M. **Keista gyvenimo šypsena.** Liet. Katal. Blaivybės Dr-jos leidinys 33 Nr., Kaunas 1925 m. 46 psl.

Revue des Jeunes eina jau 16 metai Paryžiuje du kartu per mėnesį 7 lankų ir 12⁰ didumo. Žurnalas skiriamas prasilavinusiam jaunimui ir apima kelias plačias sritis, gvildena įvairius mokslo, literatūros, visuomenės gyvenimo ir politikos aktualius klausimus. Revue des Jeunes plačiu užsimojimu katalikiška dvasia persisunkusiais straipsniais duoda jaunimui žinių iš visų jam rūpimų gyvenimo sričių. Žurnalo turinys paprastai būva suskirstytas šiais skyriais: Pastabos ir įspūdžiai, Religijos mintys, Literatūros menas, kritika, gyvenimas, Užsienių gyvenimas, Idejos ir gyvenimas, Gyvenimo nuotrupos ir t. t. Bendrai, žurnalas daro rimto įspūdžio ir mokančiam prancūziškai verta su juo arčiau susipažinti.

Logos filosofijos laikraštis. Redaguoja *Prof. Pr. Dovydaitis.* Leidžia Lietuvos Universiteto Teologijos — Filosofijos Fakulteto Filosofijos skyrius. VI metai 1 Nr. Turinyje: *Prof. Dr. St. Šalkauskis*: Kultūros filosofijos metmens (tęsinys ir galas), *Doc. M. Račkauskas*: „Sokračio apologija", *Dr. N. von Kuenburg*: Psichoanalizės išdėstymas ir kritika. *Prof Dr. van der Grinten*: Hugo Grotius ir tautų teisė, *Prof. P. Dovydaitis*: Hugo Grotiaus pirmatakai. *Prof. Dr. P. Kuraitis*: Désiré — Joseph Mercier kaip filosofas. Šis numeris turi 128 psl.

Židinys, literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas. Kovo mėn. 3 Nr. Redaktorius Leidėjas *D-ras V. Mykolaitis.* Turinyje: *Putinas* Prisikėlimas, *K. Ringytė* 1) Aukso pinigas ir 2) Pajūry, *Putinas*: Žiedas ir moteris. Drama, *Prof. St Salkauskis*: Lietuvių tautos ūgdymo uždaviniai, *V. Bičiūnas:* Lazdynų Pelėda, R. *Curtius:* Europos dvasia ir prancūzų literatūra (sulietuvino *P. Kirvelaitis*), *Prof. St. Šalkauskis*: Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai, *J. Grinius*: Görres ir kt. Šiemet išėjusius „Židinio" sąsiuvinius paskaičius matyti, kad „Židinys" pergyvenęs savo finansinį krizį, pradėjo gerėti tiek paviršiumi tiek ir savo turiniu. Tai vienintelis šios rūšies žurnalas Lietuvoj. Ateitininkams būtinai skaitytinas.

Jėga ir Grožis sezoninis racionalės kūno kultūros žurnalas IV metai. Redaguoja *K. Dineika.* Sausio-kovo mėn. 1—3 (26) Nr. Žurnalo turinys labai įvairus.

Jitro Čekoslovakijos katalikų moksleivių laikraštis. Eina jau VII metai pradžioje kiekvieno mėnesio Pragoje Adresas: Praha, Panská 1. Čekoslovakija.

Kevadik Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri. Tartus Nr 2 1926 m. kovo m.

Redaktorius J. Grinius. Red. pavad. A. Januševičius.
Spaustuvė „RAIDĖ" Kaune

Redakcijos atsakymai.

Gludučiui. Eilėraščiai atrodo gana gražūs. Nedaug bereikia, kad galėtume spausdinti. Tik „Viltis" gadina šiek tiek įspūdį — beveik proza ir be jokio įkvėpimo parašyta. Dėkui ir prašom toliau rašinėti.

J. Varguoliui. Atrodo visai vykusios eilutės, ypač rimų suderinimas ir epitetai gražūs. Tik stiliaus trukumų yra, — tobulink jį, ir nepamiršk mums daugiau parašyti.

P. M. Neblogas būtų eilėraštis — matyti jame ir dr darbštumo ir gabumo, tik, ar negeriau sektųsi rašyti proza. Na, pamėgink, parašyk kokią korespondenciją.

A. P. Alkantui. D-go vertimas gautas. Gal ir sunaudosime. Prašau ir toliau neužmiršti.

T. S. Nekrologas perdaug pavėluotas. Nespausdiname.

J. Vaišnorai. D-go straipsnis „Ateičiai" tinka. Atidėjome po atostogų, tada jis geriau atatiks savo tikslą. Prašome nepamiršti.

Bendradarbiams. Prisiuntusiems „Ateičiai" korespondencijų iš kuopų gyvenimo, pranešame, kad del vietos stokos visų korespondencijų talpinti negalime. Dauguma jų sunaudojame kronikai. Kitiems primename, kad siųsdami Redakcijai raštus, rašytų vienoj lakšto pusėj. Trumpesnių rankraščių negrąžiname, prašome pasilikti nuorašus. Visų prašome ir toliau „Ateities" neužmiršti.

Juozui Kriaušei. Labai džiaugiamės gavę iš draugo tokią gražią novelę, nors šiek tiek ir pesimistingą. Dėkojam ir laukiam, kada draugas dar gražesnių dalykų mums parašysi.

P. B. „Varpelių" recenzijos tuo tarpu Redakcija nedrįsta dėti, nes knygutės negavus ir jos neturėdama negali patikrinti dr-gės išvadų teisingumo.

Aidainiui. Draugo eilėraštis atrodo, lyg balad-. Jis gana įdomus ir rodo kaddr. turi kūrybinių gabumų. Žinoma, tokio, koks jis dabar yra nespausdinsim Tikimės, kad dr. šioj srity labiau subręsi, pats pamatyti klaidas ir jas pataisysi. Patariam rūpestingiau savo poeziją taisyti, tobulinti ir popierio taip nesigailėti.

Banguolei. Sunku atspėti, ar draugė turi poezijos gabumų; bent šie eilėraščiai jų visiškai nerodo. Paskutinės eilutės labiau vykusios.

Ramojui. „Jaunystės siekimai" turi gražių minčių ir tikro jaunatvės karščio. Bet dabar mes jo, turbūt, nedėsime. Eilės daug silpnesnės.

Balaišiui. „Kelionėn" — vienas geresnių dr. eilėraščių, bet jis reikalauja daugiau apdirbimo. Nedėsim.

P. Šlaustui. Poetas — kūrėjas yra nuoširdus ir paprastas, o draugas savo poezijoj toks neatrodai. Tikras galingas poeto jausmas liejas iš krūtinės paprasčiausiais žodžiais, o dr. poezija atrodo tik negyva nublukusi parinktų žodžių eilė. Tokiomis gudrybėmis nėra poezija. Mėgink rašyti proza.

„Ateities" adresas: Kaunas, Laisvės Aleja 61.

Ateities platinimas.

Čia skelbiame kuopas, kurios lig šiol nebaigė atsilyginti skolų už 1925 m. litais: Rokiškis — 500; Vilkaviškis — 500; Panevėžys — 240, Telšiai — 260; Raguvos — 120; Ežerėnų — 160; Kražių — 100; Rietavo — 100; Šilalės — 100; Raseinių 100; Biržų — 98; Plungės — 90; Veiverių — 86; Kybartų — 70; Alytus, — 70; Šeta — 72; Be to mažiau skolingos šios kuopos: Jonavos, Kalvarijos Merkinės, Ramygalos. Užpalių, Vilkijos ir kai kurios Kauno kuopelės. Nuo seniau didesnes pinigų sumas skolingos Panevėžio ir Šiaulių kuopos.

Visas skolas prašoma tuojaus grąžinti, kitaip gali būti sustabdytas ir šių metų „Ateities" siuntinėjimas.

Taip pat prašome pradėti mokėti ir šių metų skolas, kad jos būtų išlygintos lig 25 d. gegužės. *„Ateities" Redakcija ir Administracija.*

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams . . . . 15 lt.
Užsieniuose metams . . . 20 lt.
Atskiras num. — . . . 1.50 ct.
Moksleiviams imant kuopose 1 lt.

„RAIDĖS“ SPAUSTUVĖ
KAUNE, KĘSTUČIO 44. Tel. 758